

Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde
Sektör Rehberleri

Ambalaj Sanayii

6 9 0 4 1 2 4 8

Avrupa İşletmeler Ağı
İ S T A N B U L

Avrupa İş Desteđi Yanınızda

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

5 7 6 2 4 1 6 9 0 4 1 2 4 8 5

Bu kitapçık Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi faaliyetleri çerçevesinde Eurohorizons Danışmanlık firmasına hazırlanmıştır. Bu broşürde yer alan bilgiler firmaları bilgilendirme amacıyla derlenmiş olup, Avrupa Komisyonu ve İstanbul Sanayi Odası'nın görüşlerini yansıtmaz.

Temmuz 2010, İstanbul
İstanbul Sanayi Odası Yayınları No: 2010/12
ISBN 978-9944-60-723-0
Sertifika No: 19176

Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi
İstanbul Sanayi Odası
Meşrutiyet Cad. No:62 34430 Tepebaşı İstanbul
T : 212 292 21 57
F : 212 293 55 65

Kapak ve iç sayfa grafik tasarımı:

Kertenkele
Yıldız Posta Cad. Emekli Subay Evleri Blok 41 Kat: 4 D: 9 Esentepe İstanbul
T : 0212 288 61 92
F : 0212 288 61 91

Baskı:

Umur Basım ve Kirtasiye San. ve Tic. A.Ş.
Eseşehir Mah. Dudulu OSB, 2. Cad. No:5 34776
Ümraniye / İstanbul
T : 0216 645 62 00
F : 0216 420 04 35

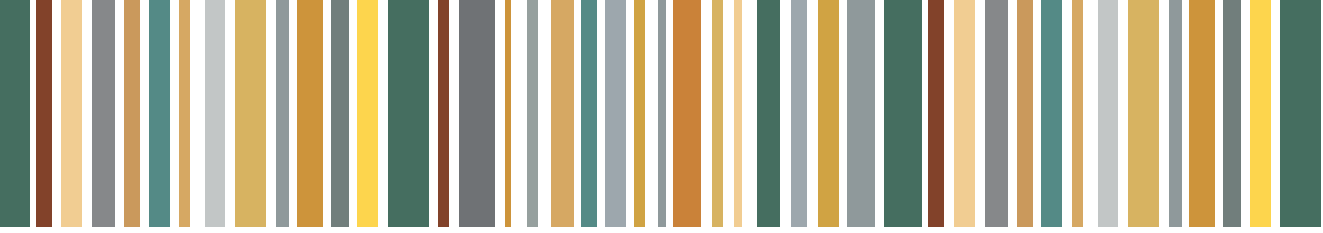

**AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİNDE
SEKTÖR REHBERLERİ**

AMBALAJ SANAYİİ

Bu çalışma Avrupa İşletmeler Ağı Projesi kapsamında İstanbul Sanayi Odası için
Eurohorizons Danışmanlık tarafından hazırlanmıştır.

Temmuz 2010

İstanbul Sanayi Odası olarak Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde KOBİ'lerin öncelikli olarak desteklenmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Odamız bünyesinde faaliyet gösteren Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi, çalışmalarını, KOBİ'lerimizi AB mevzuatına uyum kapsamında üretim süreçlerini etkileyebilecek değişiklikler konusunda bilgilendirme amacıyla yürütmektedir.

Bu çerçevede, Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezimizin, "Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Sektör Rehberleri" başlığı altında hazırladığı kitapçıklar, firmalarımıza tüm AB mevzuatını anlatmaktan çok, doğru bilgiye ulaşmalarında ve Türkiye'nin AB'ye uyum sürecinde kaydettiği aşamaları takip edebilmelerinde bir kaynak olma amacını taşımaktadır. Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezimizin internet sitesinde de (www.aia-istanbul.org) yayınlanacak ve düzenli olarak güncellenecek olan yayınlarımız, özellikle Avrupa Birliği'nde ve Türkiye'de gerçekleştirilen, sektöre ilişkin mevzuat değişikliklerinin takibinde firmalarımıza yol gösterecektir.

Sektörel rehberlerimizin ilki olan Ambalaj Sanayii kitapçığımızı firmalarımızın bilgisine sunuyor ve AB'ye uyum sürecinde yürüttükleri çalışmalarında faydalı olmasını diliyoruz.

C. Tanıl KÜÇÜK
Yönetim Kurulu Başkanı
İstanbul Sanayi Odası

I. AB'DE VE TÜRKİYE'DE AMBALAJ SEKTÖRÜ	09
1. AMBALAJ ÜRÜNLERİ NASIL TANIMLANIYOR?	09
2. AMBALAJ SEKTÖRÜNÜN AVRUPA'DAKİ YERİ NEDİR?	09
3. AMBALAJ SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ YERİ NEDİR?	10
II. AMBALAJ SEKTÖRÜ VE AB MÜKTESEBATI	11
4. AMBALAJ SEKTÖRÜ AB MÜKTESEBATININ HANGİ BAŞLIKLARI ALTINDA DÜZENLENİYOR?	11
5. HANGİ AB DÜZENLEMELERİ BAĞLAYICI?	12
II.1. HAZIR AMBALAJLI ÜRÜNLER	12
6. HAZIR AMBALAJLARIN HANGİ ÖZELLİKLERİ TAŞIMASI GEREKİYOR?	12
7. AMBALAJLI ÜRÜNLERİN BOYUT VE MİKTARLARI NASIL UYUMLAŞTIRILIYOR?	12
8. AĞIRLIK VE HACİM STANDARTLARI NELER?	13
9. HATA PAYINA İZİN VERİLİYOR MU?	14
10. ETİKETTE BELİRTİLEN DEĞERİN DOĞRULUĞU NASIL DENETLENİYOR?	14
11. ÖLÇÜ KABI OLARAK KULLANILAN ŞİŞELER HANGİ KURALLARA TÂBİ?	14
12. TÜRKİYE HAZIR AMBALAJLI ÜRÜNLERE İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?	14
II.2. AMBALAJ VE AMBALAJ ATIKLARI	15
13. AMBALAJ ÜRÜNLERİNİN ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİSİ NASIL DÜZENLENİYOR?	15
14. AMBALAJ VE AMBALAJ ATIKLARI DİREKTİFİ HANGİ AMBALAJLARI KAPSIYOR?	15
15. AMBALAJ VE AMBALAJ ATIKLARI DİREKTİFİ SEKTÖRÜ NASIL ETKİLİYOR?	15
16. AMBALAJLARIN PİYASAYA SÜRÜLME ŞARTLARI NELER?	16
17. ÜRETİCİLER "TEMEL YÜKÜMLÜLÜKLERİ" NASIL YERİNE GETİRİYOR?	16
18. SEKTÖR CEN STANDARTLARINI UYGULAMAK ZORUNDA MI?	17
19. TÜRKİYE CEN'E ÜYE Mİ?	17
20. AB'DE TEMEL YÜKÜMLÜLÜKLERİN UYGULANMASINDA NE GİBİ FARKLILIKLAR VAR?	18
21. AMBALAJ SEKTÖRÜ ATIKLARIN ENGELLENMESİNDE NASIL BİR ROL ÜSTLENİYOR?	18
22. GERİ KAZANIM VE GERİ DÖNÜŞÜM HEDEFLERİ NELER?	19
23. HEDEFLERE UYUM İÇİN EK SÜRE TANINABİLİYOR MU?	19
24. İLERİDE DAHA SIKI HEDEFLER BELİRLENECEK Mİ?	20
25. AMBALAJ SEKTÖRÜ ATIK YÖNETİM PLANLARINA KATKIDA BULUNUYOR MU?	20
26. ATIK YÖNETİMİNDE ÜRETİCİ SORUMLULUĞU TÜM AB ÜLKELERİNDE AYNI MI?	20
27. AMBALAJ ÜRETİMİNDE AĞIR METAL KULLANILABİLİYOR MU?	21
28. AMBALAJLARDA KULLANILAN MALZEMELER NASIL TANIMLANIYOR?	21
29. AMBALAJ ÜRÜNLERİ NASIL DENETLENİYOR?	22
30. TÜRKİYE AMBALAJ VE AMBALAJ ATIKLARI DİREKTİFİ'NE NE KADAR UYUMLU?	22
II.3. GIDA İLE TEMAS EDEN AMBALAJLAR	23
31. GIDA MADDELERİ İLE TEMAS EDEN AMBALAJLAR NASIL DÜZENLENİYOR?	23
32. GIDA İLE TEMAS EDEN AKTİF VE AKILLI AMBALAJLARIN ÖZELLİKLERİ NELER?	24

33. GIDA İLE TEMAS EDEN AKTİF VE AKILLI AMBALAJLAR NASIL DÜZENLENİYOR?	24
34. GIDA İLE TEMAS EDEN MADDELER İÇİN GENEL İZİN ŞARTLARI NASIL?.....	25
35. GIDA İLE TEMAS EDEN MADDELER HAKKINDA KORUMA ÖNLEMLERİ ALINABİLİYOR MU?.....	25
36. GIDA İLE TEMAS EDEN AMBALAJLAR NASIL ETİKETLENİYOR?	25
37. AKTİF VE AKILLI MADDE İÇEREN AMBALAJLAR NASIL ETİKETLENİYOR?	26
38. GIDA İLE TEMAS EDEN AMBALAJLAR HAKKINDA ÖZEL DÜZENLEMELER VAR MI?.....	26
39. GIDA İLE TEMAS EDEN PLASTİK AMBALAJLAR HANGİ KURALLARA TÂBİ?.....	27
40. GERİ DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞ PLASTİK MATERYALLER İÇİN EK ŞARTLAR NELER?.....	27
41. GIDA İLE TEMAS EDEN PLASTİK AMBALAJLARDA KULLANILAN MADDELER NASIL DÜZENLENİYOR?.....	28
42. GIDA İLE TEMAS EDEN REJENERE SELÜLOZ FİLMER HANGİ KURALLARA TÂBİ?	28
43. GIDA İLE TEMAS EDEN SERAMİK AMBALAJLAR HANGİ KURALLARA TÂBİ?.....	29
44. GIDA İLE TEMAS EDEN AMBALAJLARI İLGİLENDİREN HİJYEN KURALLARI NELER?	29
45. TÜRKİYE GIDA İLE TEMAS EDEN ÜRÜNLERE İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?	30

II.4. AHŞAP AMBALAJ ÜRÜNLERİ

30

46. AHŞAP AMBALAJ MALZEMESİ ÜRETİCİLERİ NELERE DİKKAT ETMELİ?	30
47. TÜRKİYE AHŞAP AMBALAJ ÜRÜNLERİNE İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?.....	31

II.5. AMBALAJLAMA VE ETİKETLEME ŞARTLARI

32

48. AB'DE BELİRLİ ÜRÜNLERE ÖZEL AMBALAJLAMA VE ETİKETLEME ŞARTLARI VAR MI?.....	32
49. AMBALAJLI GIDALARDA PARTİ NUMARASI HANGİ ÜRÜNLER İÇİN ZORUNLU?	33
50. TÜRKİYE AMBALAJLAMA VE ETİKETLEME KONUSUNDA AB İLE NE KADAR UYUMLU?	33

II.6. AMBALAJ SEKTÖRÜ VE KİMYASALLARA İLİŞKİN AB DÜZENLEMELERİ

34

51. KİMYASAL KULLANAN AMBALAJ ÜRETİCİLERİNİN SORUMLULUKLARI NELER?.....	34
52. TEHLİKELİ MADDE VE MÜSTAHZARLAR NASIL AMBALAJLANIYOR?.....	34
53. TÜRKİYE KİMYASALLARA İLİŞKİN AB DÜZENLEMELERİ İLE NE KADAR UYUMLU?	35

II.7. AMBALAJ SEKTÖRÜ VE TEHLİKELİ MALLARIN TAŞINMASI

35

54. TEHLİKELİ MADDELERİN TAŞINMASINA İLİŞKİN AMBALAJ KOŞULLARI NELER?	35
55. TÜRKİYE TEHLİKELİ MALLARIN TAŞINMASINA İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?.....	36

II.8. AMBALAJ TASARIMLARININ KORUNMASI.....

36

56. TASARIMLARIN KORUNMASI AMBALAJ SEKTÖRÜNÜ NASIL ETKİLİYOR?.....	36
57. AB AMBALAJ ÜRÜNLERİNE İLİŞKİN TASARIM HAKLARINI NASIL KORUYOR?.....	37
58. TÜRKİYE, TASARIMLARIN KORUNMASI KONUSUNDA AB İLE NE KADAR UYUMLU?.....	37

III. KATILIM MÜZAKELERİNDE GEÇİŞ SÜRELERİ

38

59. AB'NİN YENİ ÜYELERİ, SEKTÖRE İLİŞKİN GEÇİŞ SÜRELERİ ALDILAR MI?	38
---	----

KAYNAKÇA.....

39

1. AMBALAJ ÜRÜNLERİ NASIL TANIMLANIYOR?

Ambalaj, kısaca, ürünlerin sürdürülebilir şekilde sarılması, saklanması, depolanması, bir arada tutulması, taşınması, satılması için kullanılan ve içerdiği ürünü, üretim sürecinin ilk aşamalarından nihai tüketici tarafından kullanılana kadar dış etkenlerden koruyan endüstriyel bir ürün olarak tanımlanıyor. Ambalaj ürünlerinin kapsadığı malzeme grupları ise, genel hatları ile; kâğıt, karton, oluklu mukavva, plastik, metal, cam ve ahşap olarak sınıflandırılıyor.¹ Bununla birlikte, ambalaj sektörünü ilgilendiren AB veya Türk mevzuatı değerlendirilirken, ilgili düzenlemelerin tam olarak hangi ambalaj ürünlerini kapsadığının göz önünde bulundurulması büyük önem taşıyor. Örneğin; “ambalaj ve ambalaj atıklarına” ilişkin düzenlemeler, satış noktalarında doldurularak kullanılan kâğıt veya plastik kaplar ya da tek kullanımlık tabak ve bardaklar dahil olmak üzere tüm ambalajları kapsarken; “hazır ambalajlı” ürünlere yönelik düzenlemeler, yalnızca satıcının bulunmadığı bir aşamada paketlenen, miktarı daha önceden belirlenmiş olan ve ambalaj açılmaksızın veya deforme edilmeksizin değiştirilemeyen ambalaj ürünlerini kapsıyor.

(1) Ambalaj Sanayicileri Derneği'nin (ASD) tanım ve sınıflandırması temel alınmıştır.

2. AMBALAJ SEKTÖRÜNÜN AVRUPA'DAKİ YERİ NEDİR?

Avrupa Birliği ambalaj sanayii, sahip olduğu 130 milyar dolarlık piyasa değeri ile, 450 milyar dolar büyüklüğündeki dünya ambalaj sanayii pazarında 144 milyar dolarlık bir paya sahip olan Çin'in ardından ikinci sırada yer alıyor. Küresel piyasalardaki güçlü konumunu uzun süredir muhafaza eden AB, dünya ambalaj tüketiminde de %30'luk bir paya sahip. AB'yi, %28'lik bir oran ile Kuzey Amerika ülkeleri, %27'lik bir oran ile Asya ülkeleri, %7'lik bir oran ile Latin Amerika ülkeleri ve %8'lik bir oran ile diğer ülkeler izliyor.

AB ülkeleri arasında pazar hakimiyetinin başta İngiltere (%20), Almanya (%20), Fransa (%18) ve İtalya (%14) olmak üzere Batı Avrupa ülkelerinde bulunduğu sektörde, uluslararası markaların yaygınlaşması ve tüketici talebindeki değişime paralel olarak, AB'ye yeni katılan Merkez ve Doğu Avrupa ülkeleri de ciddi bir büyüme potansiyeli oluşturuyor. Son on yıllık dönemde yaklaşık %5 oranında büyüme trendi gösteren AB ambalaj sanayiinin, önümüzdeki süreçteki yıllık büyüme hızının % 1,2'lerde seyredeceği öngörülmüyor.

Gıda, ilaç ve kozmetik gibi ambalaj ürününün kullanımının yoğun olduğu sanayi kollarının gelişimi ile doğru orantılı olarak büyüyen AB ambalaj sektöründe, en yüksek paya, %60'lık bir oran ile yiyecek-içecek ve %25'lik bir oran ile ilaç ve kozmetik sanayii sahip.

Dünya ambalaj sanayii pazarının, ağırlık olarak %36'sını kağıt-karton, %34'ünü plastik, %17'sini metal, %10'unu cam ambalaj oluşturuyor. AB ülkelerinde de benzer bir şekilde, sektördeki alt grupların dağılımında ilk sırada, %42'lik bir pay ile kağıt-karton ambalaj ürünleri yer alıyor. Bunu sırasıyla plastik (%36), metal (%14) ve cam (%8) ambalaj ürünleri izliyor.

Toplam 228,5 milyar dolar tutarındaki dünya ambalaj sanayii ihracatı içinde en yüksek paya da AB ülkeleri sahip. 33,7 milyar dolarlık ihracatı ile dünya lideri konumunda olan Almanya'yı ABD, Çin, İtalya, Fransa, Japonya, Belçika ve Hollanda takip ediyor. AB ülkeleri, 229 milyar dolar değerindeki dünya ambalaj sanayii ithalatında da lider konumunda. 16,7 milyar dolar tutarındaki ithalat oranı ile, dünya sıralamasında ABD'nin ardından ikinci sırada yer alan Almanya'yı, Fransa, İngiltere, Çin, Belçika, Meksika, Kanada, İtalya, İspanya ve Hollanda izliyor.

3. AMBALAJ SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ YERİ NEDİR?

Özellikle son yıllarda hızla gelişen ve yılda ortalama %10 oranında büyüme kaydeden Türkiye ambalaj sanayiinde faaliyet gösteren firmaların büyük çoğunluğu KOBİ'lerden oluşuyor. Yılda 4,5-5 milyon ton düzeyinde üretim yapan sektörde, 1,7 milyon tonluk yıllık üretim ile en yüksek payı, kağıt, karton ve oluklu mukavva ürünleri oluşturuyor. Bu alt sektörü, yılda 1,5 milyon tonluk üretim ile plastik, 750 bin ton ile cam, 600 bin ton ile metal ve 500 bin ton ile ahşap ambalaj ürünleri izliyor.

Türkiye'de yıllık ambalaj tüketimi ise yaklaşık 3,5 milyon ton düzeyinde seyrediyor. Tüketimin %37'sini plastik, kağıt, karton ve oluklu mukavva ambalajlar, %22'sini metal ambalajlar, %13'ünü ahşap ve %8'ini cam ambalajlar oluşturuyor.

Üretim ve tüketimin yanı sıra, kalite standartları konusunda da hızla gelişen sektörde ISO 9000, ISO 14001 ve ISO 22000 gibi kalite belgelerine sahip ambalaj firmalarının sayısı giderek artıyor. Buna paralel olarak, ihracatta son 5 yılda yıllık ortalama %16 oranında artış yakalayan sektörün, 2009 yılındaki ihracatı, küresel ekonomik kriz nedeniyle yaşanan pazar daralmasına karşın, 2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş bulunuyor.

Ambalaj sanayii ihracatında ilk üç sırada plastik (%68), kağıt-karton (%18) ve metal ambalaj (%10) ürünleri yer alıyor. Başta AB ülkeleri olmak üzere, toplam 162 ülkeye ihracat yapan sektörün ihracatında en yüksek paya, Almanya, İngiltere ve Fransa sahip.

2009 yılında yaklaşık 1.9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşen ambalaj malzemeleri ithalatının ise yaklaşık %25'ini plastik, kağıt karton ve oluklu ambalaj ürünleri, geri kalan ¾'lük bölümü yarı mamül ve hammadeler oluşturuyor. İthalatın gerçekleştirildiği ülkeler arasında ilk üç sırada Almanya, İtalya ve Çin yer alıyor. ²

(2) Ambalaj sanayinin Türkiye'deki yerine ilişkin veriler, Ambalaj Sanayicileri Derneği (ASD) "Türkiye Ambalaj Sanayii ve Pazarı 2010 Raporu" ve İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME), "2010-Ambalaj Ürünleri Sektör Raporu'ndan" derlenmiştir.

4. AMBALAJ SEKTÖRÜ AB MÜKTESEBATININ HANGİ BAŞLIKLARI ALTINDA DÜZENLENİYOR?

Müzakere sürecinde Türkiye, AB'nin tüm hukuk sistemini aşamalı olarak benimsemek ve üyelikle birlikte uygulamakla yükümlü. "AB müktesebatı" olarak adlandırılan ve yaklaşık 125.000 sayfadan oluşan bu sistem; tüzük, karar ve direktif gibi düzenlemelerin yanı sıra, bunların kaynağı olan Antlaşmaları ve Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarını da kapsıyor. Oldukça teknik ve karmaşık bir yapıya sahip olan AB müktesebatı, aday ülkeler ile yürütülen üyelik müzakerelerini kolaylaştırmak amacıyla, 35 ayrı başlık altında inceleniyor. Müktesebat sürekli olarak güncellendiğinden, bu başlıklar altında sınıflandırılan düzenlemelerin gelişimini, müzakere süreci boyunca yakından izlemek gerekiyor.

Ambalaj sektörünü ilgilendiren tüm AB düzenlemelerinin toplandığı tek bir müktesebat başlığı bulunmuyor. Aksine, sektörü ilgilendiren düzenlemeler, öncelikli hedeflerine göre, farklı müktesebat başlıkları altında inceleniyor. Örneğin; am-

balajlı ürünlerin ağırlık, hacim ve miktarına ilişkin direktifler "Malların Serbest Dolaşımı"; ambalaj ve ambalaj atıklarını düzenleyen direktif "Çevre"; gıda ile temas eden ambalajları ilgilendiren tüzük ve direktifler ise "Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı" başlığı altında ele alınıyor. "Tüketici ve Sağlığının Korunması" ve "Taşımacılık Politikası" başlıkları da, sektörü dolaylı olarak ilgilendiren bazı düzenlemeler içeriyor. Bunun yanı sıra, sektör ayrımı yapmaksızın tüm işletmeleri etkileyen yatay düzenlemeler de bulunuyor. Diğer sektörlerle birlikte ambalaj sanayiini de ilgilendiren bu düzenlemeler, daha çok, "Sosyal Politika ve İstihdam", "Şirketler Hukuku", "Fikri Mülkiyet Hukuku", "Vergilendirme" ve "Rekabet" gibi müktesebat başlıkları altında inceleniyor. Sektöre ilişkin düzenlemeler arasında, birden fazla müktesebat başlığını ilgilendirenler de bulunuyor. Örneğin, "Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi", adından da anlaşıldığı gibi, hem ambalaj ürünlerinin kendisini, hem de ambalaj atıklarını kapsıyor. Dolayısıyla, hem "Malların Serbest Dolaşımı", hem de "Çevre" konusu ile bağlantılı.³

(3) Bu çalışmaya dahil edilen müktesebat başlıklarından, "Tüketicinin ve Sağlığının Korunması" Aralık 2007, "Fikri Mülkiyet Hukuku" Haziran 2008, "Çevre" Aralık 2009, "Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı" ise, Haziran 2010'da müzakereye açıldı. Sektörü ilgilendiren en önemli müktesebat başlıklarından biri olan "Malların Serbest Dolaşımı" ve "Taşımacılık Politikası" ise, AB'nin Aralık 2006'da siyasi nedenlerle askıya aldığı 8 başlık arasında yer alıyor.

5. HANGİ AB DÜZENLEMELERİ BAĞLAYICI?

AB müktesebatı; yasal bağlayıcılığı olmayan tebliğ, tavsiye kararı ve görüşlerden; iç hukuka aktarılmaksızın tüm üye devletlerde doğrudan uygulanması gereken tüzüklere kadar uzanan düzenleme türleri içeren, hiyerarşik bir yapıya sahip. Bu yapıda, yasal bağlayıcılığı olan düzenlemeler, tüzük, direktif ve kararlardan oluşuyor. Tüzükler, iç hukuka aktarım gerektirmeksizin, tüm üye devletlerde kanun hükmünde kabul edilerek doğrudan uygulanıyor. Direktiflerin ise, üye devletler tarafından iç hukuka aktarılması gerekiyor. Karşınması gereken asgari standart ve hedefleri ortaya koyan direktifler, mevzuata aktarım ve uygulama yöntemlerini üye devletlerin tercihine bırakıyor. Kararlar, yalnızca muhatap aldıkları üye devlet(ler), gerçek veya tüzel kişiler açısından bağlayıcılık taşıyor. Tavsiye kararı, görüş ve tebliğler ise, yasal açıdan bağlayıcı olmamakla birlikte, AB'nin çeşitli alanlardaki hedef, tutum ve önceliklerini ortaya koymak ve çoğu zaman, ileride alınması planlanan yasal önlemlere zemin hazırlamak açısından büyük önem taşıyor.

II.1. HAZIR AMBALAJLI ÜRÜNLER

6. HAZIR AMBALAJLARIN HANGİ ÖZELLİKLERİ TAŞIMASI GEREKİYOR?

AB, tüm sektörlerde olduğu gibi, ambalaj sektöründe de, Tek Pazar'ın sağlıklı bir şekilde işlemesine büyük önem veriyor. Bunun için, ticaretin önündeki engellerin kaldırılması, adil rekabet koşulları sağlanması ve sektöre yönelik ulusal düzenlemelerin uyumlaştırılması hedefleniyor. Birliğin bu konudaki ilk somut girişimleri, 1970'li yıllarda başlıyor. Art arda kabul edilen düzenlemelerle, ambalaj ve hazır ambalajlı ürünler için birtakım boyut, miktar, ağırlık ve hacim standartları belirleniyor. Ayrıca, ölçü kabı olarak kullanılmak üzere üretilen şişeler de bazı standartlara tâbi tutuluyor.

7. HAZIR AMBALAJLI ÜRÜNLERİN BOYUT VE MİKTARLARI NASIL UYUMLAŞTIRILYOR?

AB'nin, ambalaj ürünlerine yönelik ilk düzenleme girişimlerinin amacı, malların serbest dolaşımı önündeki engelleri kaldırmak. Bu konuda kabul edilen ilk düzenleme⁴, yalnızca birkaç üründe uygulanmak üzere, birtakım boyut ve miktar standartları belirliyor. Diğer ürünlerde ise, üye devletlerin iç pazarlarına yönelik ulusal standartlarını muhafaza etmelerine izin veriliyor. Zamanla, tüketicinin korunmasına yönelik AB düzenlemelerinin çeşitlenmesi ile, üye devletlerde bu tür standartlara duyulan ihtiyaç azalıyor. Özellikle, 1990'ların sonu ve 2000'li yıllarda, etiketlemenin sıkı kurallara tabi tutulması, ürünlerin birim fiyatını belirtme zorunluluğunun getirilmesi ve yanıltıcı uygulamaların engellenmesi, tüketiciler açısından, ürünlerin boyut ve miktarının belirlenmesinden çok daha kapsamlı bir koruma sağlıyor. Bunun üzerine, Nisan 2009'da yürürlüğe giren yeni bir AB düzenlemesi, sınırlı sayıda bazı ürünler dışında, hazır ambalajlı ürünlerin boyut ve miktarına ilişkin ulusal düzenlemelerin kaldırılmasını öngörüyor. Böylelikle üye devletlerin, boyut ve miktar standartlarına ilişkin gerekçelerle, hazır ambalajlı ürünlerin piyasaya sürülmesini reddetmeleri ya da sınırlandırmaları yasaklanıyor. Halihazırda, süt, tereyağı, kurutulmuş makarna ve kahve ürünlerini zorunlu "nominal miktar"⁵ standartlarına tâbi tutan üye devletlerin ise, bu standartları, Ekim 2012'ye kadar kaldırması öngörülmüyor. Beyaz şekere uygulanan benzer standartların da, Ekim 2013'e kadar kaldırılması gerekiyor. Bu standartların tüm üye devletlerde kaldırılması, malların serbest dolaşımı ve rekabetin yanı sıra, üreticilerin değişen tüketici talebi karşısında esnek hareket edebilmeleri açısından da büyük önem taşıyor.

Öte yandan, bu konudaki eski AB düzenlemesi ile uyumlaştırılan bazı miktar standartları muhafaza ediliyor. Bu standartlar, şarap ve alkollü içkiler (bira hariç) ile sınırlı tutuluyor.

(4) 75/106/EEC sayılı, üye devletlerin, belirli hazır ambalajlı sıvıların hacimlerine ilişkin düzenlemelerini uyumlaştıran Direktif

(5) Nominal miktar (nominal ağırlık ya da nominal hacim), hazır ambalajlı bir ürünün ambalajında belirtilen ve ürünün ağırlık ya da hacmini ifade eden değer.

Düzenlemeye göre, bu ürünler, sadece AB'nin belirlediği nominal miktarlardaki ambalajlarda piyasaya sürülebilir. Örneğin, şarap (still wine) ambalajları, 100-187-250-375-500-750-1000-1500 ml'lik miktarların dışına çıkamıyor. Bu ambalaj şartları, birden fazla münferit ambalajdan oluşan tek bir ambalaj söz konusu olduğunda, münferit ambalajların her biri için geçerli. Tek bir ambalaj içindeki münferit ambalajların ayrıca satılmadığı durumlarda ise, sadece asıl ambalaj standartlara tâbi tutuluyor. Şarap ve alkollü içkilere yönelik miktar standartlarının muhafaza edilmesi, başta KOBİ'ler olmak üzere, sabit boyutlarda üretim yapmaya alışık üreticiler açısından büyük önem taşıyor. Bu standartların da kaldırılması, üreticileri alıcılardan gelecek farklı taleplerin baskısı altına sokma ve maliyetleri artırma riski taşıyor.

Düzenlemenin diğer bir hükmü, sprey tüplerinin (aerosol dispenser) üzerinde, muhafaza kabının toplam nominal kapasitesinin belirtilmesini öngörüyor. Ancak bunun, tüpün içeriğinin nominal hacmi ile karışıklık yaratmayacak şekilde yapılması gerekiyor. Bununla birlikte, istisnai bir düzenleme uyarınca, sprey tüplerde satılan ürünlerde, ürün içeriğinin nominal ağırlığını etikette belirtme gibi bir yükümlülük yok.

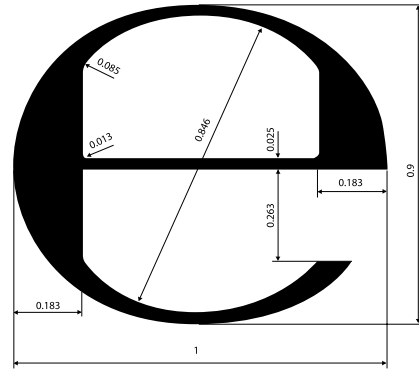
[2007/45/EC sayılı, Hazır ambalajlı ürünlerin nominal miktarlarına ilişkin kuralları belirleyen Direktif \(Düzenleme, 75/106/EEC ve 80/232/EEC sayılı Direktif'leri iptal ediyor\)](#)

8. AĞIRLIK VE HACİM STANDARTLARI NELER?

AB'de, ambalajlamayı yapan işletme tarafından belirlenen sabit birim nominal değerlerde piyasaya sürülen hazır ambalajlı ürünlerin etiketinde, ürünün ağırlığının ya da hacminin uyumlaştırılmış bir formatta belirtilmesi gerekiyor. Söz konusu ürünlerin miktarlarının, ambalajlarıyla birlikte, 5g/5ml'den az, 10kg/10l'den fazla olmaması gerekiyor. Ürünün nominal miktarlarının, ambalaja, kolaylıkla görünür şekilde iliştilmesi

gerekiyor. Örneğin, 1kg/100cl'nin üzerindeki nominal miktarların en az 6mm büyüklüğünde rakamlarla, 50g/5 cl'nin altındaki miktarların ise 2mm büyüklüğünde rakamlarla yazılması ve ölçü biriminin ifade edilmesi gerekiyor.

Ambalajda, ayrıca, ambalajlama işlemini gerçekleştiren veya gerçekleşmesini sağlayan ya da AB'deki ithalatçıya ilişkin bir işaret ya da ibarenin bulundurulması gerekiyor.⁶ Ambalajlamayı yapan aynı zamanda ürünün imalatçısı ise, ambalajda ticari ismi ve adresi ile ürünün tip, parti ya da seri numarasını bulundurma yükümlülüğünü üstleniyor. Ambalajda, ürünün nominal miktarının yakınında bir yere, ambalajlamayı yapanın ya da ithalatçının ambalajlı ürünün gerekli şartları karşıladığına dair garanti verdiğini ifade eden, en az 3 mm boyutlarında bir "e" harfi (EEC sign) bulunması gerekiyor (Şekil 1).

Şekil 1

[76/211/EEC sayılı, Bazı hazır ambalajlı ürünlerin ağırlık veya hacim esasına göre miktar tespitine ilişkin üye devlet hukuklarının uyumlaştırılması hakkında Direktif; 768/2008/EC sayılı, Ürünlerin pazarlanmasına ilişkin ortak çerçeveyi belirleyen Karar](#)

(6) Ambalajlı gıda maddelerinin etiketlerinde ise, imalatçının, ambalajlama işlemini gerçekleştiren ya da AB'deki satıcının isim ve adresinin bulundurulması gerekiyor. (2000/13/EC sayılı, gıda maddelerinin etiketlenmesi, sunumu ve reklamına ilişkin Direktif)

9. HATA PAYINA İZİN VERİLİYOR MU?

Düzenleme, ambalajlı ürünlerin “negatif hatalarına”⁷ da sınır getiriyor. Buna göre, örneğin, 5-50 gr/ml arasındaki ürünler için %9 olan kabul edilebilir negatif hata değeri, 1-10kg/ml arasındaki ürünler için %1,5 olarak belirleniyor. Negatif hata değeri, kabul edilebilir negatif hata değerinin iki katından fazla olan ürünlere, “e” işareti koyulmuyor.

76/211/EEC sayılı, Bazı hazır ambalajlı ürünlerin ağırlık veya hacim esasına göre miktar tespitine ilişkin üye devlet hukuklarının uyumlaştırılması hakkında Direktif

10. ETİKETTE BELİRTİLEN DEĞERİN DOĞRULUĞU NASIL DENETLENİYOR?

Hazır ambalajlı ürünlerin ağırlık ve hacim şartlarını yerine getirdiğinden emin olmak için üye ülkelerin yetkili kurumları tarafından yapılan metrolojik kontroller, ambalajlamayı yapan ya da ithal eden müessesede, numuneler üzerinden gerçekleştiriliyor. Bu kontrollerde, ürünün etiketinde belirtilen değer doğruluğunu garanti etmek, ambalajlamayı yapanın ya da ithalatçının sorumluluğunda. Ambalajlamayı yapan, üretim kontrollerine ilişkin belgeleri yetkili kurumlara sunmakla da yükümlü.

76/211/EEC sayılı, Bazı hazır ambalajlı ürünlerin ağırlık veya hacim esasına göre miktar tespitine ilişkin üye devlet hukuklarının uyumlaştırılması hakkında Direktif

11. ÖLÇÜ KABİ OLARAK KULLANILAN ŞİŞELER HANGİ KURALLARA TÂBİ?

Ölçü şişeleri, camdan veya cam ile aynı ölçme tekniğini garantileyen diğer malzemelerden üretilen ve sıvıların depolanması, taşınması ya da teslimi için kullanılan, nominal hacimleri 0,05 ila 5 litre arasında değişen kapları ifade ediyor. Bu şişeler, belirli bir seviyeye veya limit hacimlerinin belirli bir oranına kadar doldurulduklarında, içerdikleri

sıvının miktarının doğru ölçülebilmesini sağlıyor. Şişenin ölçme tekniği, bazı kontrol işlemlerine tabi tutuluyor. Bu işlemlerde şişenin 20°C sıcaklıktaki hacmi esas alınıyor. Kontrol işlemlerine ve testlere uygun olan ölçü şişelerinin piyasaya girişi, hacimleri, hacimlerinin tespiti veya kontrol yöntemleri ile ilgili nedenlerle engellenemiyor.

Üretici, şişesinin gerekli şartları karşıladığını kanıtlayan belgeleri ülkesindeki yetkili kuruma sunarak onay almakla yükümlü. Bu onay sayesinde, şişeye en az 3mm büyüklüğündeki EEC işaretini (Şekil-2) iliştilirebiliyor. Öte yandan, şişe üzerinde okunaklı bir şekilde nominal hacmi belirten rakamların bulunması gerekiyor. Bu rakamlar, 100 cl üzerindeki nominal hacimlerde en az 6 mm, 20 ila 100 cl arasındaki nominal hacimlerde en az 4 mm, 20 cl ve altındaki hacimlerde ise en az 3 mm büyüklüğünde olmak zorunda.

Şekil 2

75/107/EEC sayılı, Ölçü kapları olarak kullanılan şişeler hakkında Direktif

12. TÜRKİYE HAZIR AMBALAJLI ÜRÜNLERE İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?

AB ile Gümrük Birliği'nin gerçekleştiği 1996 yılından bu yana, Türkiye, Birliğin Tek Pazar'ın işleyişini kolaylaştırmaya yönelik teknik standardizasyon çalışmalarını yakından takip ediyor. Bu nedenle, üyelik müzakerelerinde “malların serbest dolaşımı” başlığı altında incelenen birçok AB düzenlemesi, şimdiden Türk mevzuatına aktarılmış bulu-

(7) Negatif hata, ambalajlı ürünün içeriğinin, nominal miktardan (ambalajın üzerinde belirtilen ürün miktarı) az oluşunu ifade ediyor.

nuyor. Bunların başında, AB'nin 1970 ve 1980'li yıllarda, ambalaj ürünlerinin serbest dolaşımına yönelik engelleri ortadan kaldırmak amacıyla benimsediği ilk düzenlemeler geliyor. Örneğin, Türkiye'de 2003'te yürürlüğe giren, "Ölçü Kapları Olarak Kullanılan Ölçü Şişelerine dair Yönetmelik" ve "Hazır Ambalajlı Mamullerin Ağırlık ve Hacim Esasına Göre Net Miktar Tespitine dair Yönetmelik", 1975 ve 1976'da kabul edilen ilgili AB Direktiflerini⁸ Türk mevzuatına aktarıyor. AB'nin, belirli sıvı mamüllerin hacmi ve hazır ambalajlı belirli ürünlerde müsaade edilen nominal kapasite ve miktarlara ilişkin Direktifleri⁹ de, Türk mevzuatına aktarılan düzenlemeler arasında. Ancak, AB'nin 2007 yılında kabul ettiği ve bu Direktifleri iptal ederek tek bir düzenleme altında toplayan Hazır Ambalajlı Ürünlerin Nominal Miktarlarına ilişkin yeni Direktif ile ilgili uyum çalışmaları halen devam ediyor.¹⁰

II.2. AMBALAJ VE AMBALAJ ATIKLARI

13. AMBALAJ ÜRÜNLERİNİN ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİSİ NASIL DÜZENLENİYOR?

Ambalaj sektörüne yönelik AB düzenlemelerinin, en az Tek Pazar kadar önemli diğer bir boyutu da, çevrenin korunması. AB ülkelerindeki atıkların %30'a yakını ambalajlardan oluşuyor. Bu nedenle sektör, AB'nin çevre politikalarında oldukça önemli bir yere sahip. Ayrıca, çevre konusu, Tek Pazar'ın işleyişini de yakından ilgilendiriyor. Atık yönetimine ilişkin ulusal düzenlemeler arasındaki farklılıklar, ambalaj ürünlerinin serbest dolaşımını da olumsuz yönde etkiliyor. Bu nedenle, bu konudaki temel AB düzenlemesi olan Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi, ambalaj atıklarının engellenmesi, yeniden kullanılması, geri kazanımı ve bertaraf edilmesine ilişkin önlemlerin yanı sıra, ambalaj ürünlerinin Tek Pazar içinde serbest dolaşabilmeleri için taşımaları gereken özellikleri de belirliyor.

[94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi](#)

(8) 76/211/EEC sayılı, hazır ambalajlı bazı ürünlerin ağırlık veya hacim esasına göre miktar tespitine ilişkin Direktif ve 75/107/EEC sayılı, ölçü kapları olarak kullanılan şişelere ilişkin Direktif

(9) 75/106/EEC sayılı, belirli sıvı mamüllerin hacmine ilişkin Direktif ve 80/232/EEC sayılı, hazır ambalajlı belirli ürünlerde müsaade edilen nominal kapasite ve miktarlara ilişkin Direktif

(10) 2007/45/EC sayılı, hazır ambalajlı ürünlerin nominal miktarlarına ilişkin kuralları belirleyen Direktif

14. AMBALAJ VE AMBALAJ ATIKLARI DİREKTİFİ HANGİ AMBALAJLARI KAPSIYOR?

Direktif, AB'de piyasaya sürülen her türlü ambalajı kapsıyor. Ambalaj atıkları da, aynı şekilde, kaynağı ne olursa olsun (sanayi ya da hizmet sektörü, ticari faaliyetler, ofis, mağaza, ev vb.), düzenleme kapsamına giriyor. Düzenlemedeki "ambalaj" tanımı, hangi malzemeden yapılmış olursa olsun, ürünlerin, tüketiciye ulaştırılana kadar muhafaza edilmesi, korunması, taşınması ve satışa sunulmasında kullanılan her türlü ürünü kapsıyor. Direktif, bu konudaki kavram karmaşasını gidermek amacıyla, "ambalaj" olarak sayılması gereken ve sayılmayacak çeşitli ürün örnekleri veriyor. Buna göre, tamir ya da bakım aletlerinin saklandığı kaplar, CD kutuları, alışveriş torbaları ya da çay poşetlerini ambalajlarla karıştırmamak gerekiyor. Bununla birlikte, CD kutularının sarılı olduğu streç filmler, satış noktasında herhangi bir ürüne sarılmak ya da herhangi bir ürünle doldurulmak suretiyle tüketiciye sunulan alüminyum folyo, tek kullanımlık tabak ve bardaklar ambalaj olarak değerlendiriliyor.

[94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi](#)

15. AMBALAJ VE AMBALAJ ATIKLARI DİREKTİFİ SEKTÖRÜ NASIL ETKİLİYOR?

Ambalaj ürünleri tasarlayan, üreten, ithal eden, satan, piyasaya süren ve ambalaj atıklarının geri kazanımı ya da bertaraf edilmesi ile ilgili işlemler gerçekleştiren işletmeler, faaliyetlerini, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi ile uyumlu olacak şekilde düzenlemekle yükümlü. Özellikle; geri kazanım ve geri dönüşüm hedefleri, ambalaj ürünlerinin piyasaya sürülmesinin önkoşulu olan "temel yükümlülükler" ve ağır metal konsantrasyonu için belirlenen standartlar, sektöre ciddi sorumluluklar yüklüyor. Bununla birlikte, sektöre yüklenen teknik, idari ve mali sorumluluklar, üye devletler arasında farklılık gösteriyor. Çünkü, AB'nin diğer direktiflerinde olduğu gibi, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi de, erişilmesi gereken

hedefleri ortaya koymakla birlikte, bu hedeflere ulaşmak için izlenecek yol konusunda üye devletleri serbest bırakıyor. Bu nedenle, Direktif'in hangi işletmeleri nasıl etkilediği, üye devletler tarafından alınan önlemlere göre değişiyor.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi

16. AMBALAJLARIN PİYASAYA SÜRÜLME ŞARTLARI NELER? AB ülkelerinde piyasaya sürülecek ambalajların karşılaması gereken koşullar, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifinin belirlediği **"temel yükümlülükler"**den oluşuyor. Bu yükümlülükler üç ana başlık altında toplanıyor: Ambalajın imalat ve bileşimine ilişkin yükümlülükler, tekrar kullanılacak ambalajlara ilişkin yükümlülükler ve ambalajların geri kazanılmasına ilişkin yükümlülükler.

Ambalajın imalat ve bileşimine ilişkin şartlara göre, ambalajın hacim ve ağırlığının; güvenlik, hijyen, paketin içindeki ürün ve tüketici açısından uygun değerlerle sınırlandırılması gerekiyor. Ambalajın tasarım, üretim ve piyasaya sunumunun, yeniden kullanım veya geri kazanımına izin verecek şekilde gerçekleştirilmesi de temel yükümlülükler arasında. Ambalaj atıkları ve bu atıkların geçtiği işlemlerden artan kalıntıların ise, çevreye en az zarar verecek şekilde bertaraf edilmesi gerekiyor. Ambalaj atık ve kalıntıları yakıldığında veya toprağa gömüldüğünde, içerdikleri zararlı bileşenler, emisyon, kül ya da sızıntı olarak doğaya karışabiliyor. Bu nedenle, üreticinin en önemli yükümlülüklerinden biri de, ambalajların içerdiği bu tür bileşenlerin miktarını asgari düzeye indirmek. Dolayısıyla, üreticinin sorumluluğu, ürünün tasarımından bertaraf edilmesine kadar geçen tüm süreci kapsıyor.

Tekrar kullanılabilir ambalajlara ilişkin kurallara göre; bir ambalajın aynı amaçla tekrar kullanılabilmesi için, fiziksel özelliklerinin buna izin verecek nitelikte olması gerekiyor. Ayrıca, ambalajın tekrar kullanılabilmesi için gerekli işlem-

leri yapacak personelin sağlık ve güvenliğinin de garanti altına alınması gerekiyor. Ambalajın artık yeniden kullanılmadığı ve atık haline geldiği aşamada ise, geri kazanım işlemlerine ilişkin yükümlülükler devreye giriyor.

Ambalajların geri kazanımına ilişkin yükümlülüklerinin başında, ambalajın imalatında kullanılan malzemelerin belirli bir oranının geri dönüştürülebilir olması geliyor. Ağırlığa göre belirlenen bu oran, malzemenin türüne göre değişiyor. Enerji olarak geri kazanılacak ambalaj atıklarının ise, asgari bir kalorifik değere sahip olması gerekiyor. Diğer bir geri kazanım yöntemi de, kompostlama¹¹. Kompostlama işlemine tabi tutulacak ambalaj atıklarının, doğada parçalanabilecek nitelikte olması ve "ayrıştırarak toplama" faaliyetlerini engellememesi gerekiyor. Son olarak, doğada parçalanabilen ambalaj atıklarının; fiziksel, kimyasal, termal ya da biyolojik olarak ayrıştırılabiliyor olması ve ayrıştırma işlemlerinin ardından, büyük bir bölümünün, karbondioksit, biyokütle ve suya dönüşmesi gerekiyor.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi

17. ÜRETİCİLER "TEMEL YÜKÜMLÜLÜKLERİ" NASIL YERİNE GETİRİYOR?

Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi, üreticilerin temel yükümlülüklerini ortaya koymakla birlikte, bunların nasıl karşılanacağına ilişkin teknik detayları belirlemiyor. Bu durum, AB'nin yalnızca ambalaj sektörünü değil, birçok sektörü teknik açıdan uyumlaştırırken izlediği "yeni yaklaşım"ın bir sonucu. Bu yaklaşım, bağlayıcı düzenlemelerin bazı "temel yükümlülükler" ile sınırlı tutulmasını öngörüyor. Bu yükümlülükler, daha çok, elde edilmesi gereken sonuçları ve önlem alınması gereken riskleri ortaya koyacak şekilde ifade ediliyor. Yükümlülüklerin karşılanması için ihtiyaç duyulan teknik çözümlerin tanımlanması ise, Avrupa Standardizasyon Kurumlarına bırakılıyor. Avrupa Standardizasyon Komitesi (CEN), Avrupa

(11) Katı atık ve çamur gibi organik maddelerin, anaerobik çürütme yoluyla bir tür gübreye dönüştürülmesini ifade eden biyolojik bir süreç.

Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (CENELEC) ve Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü'nden (ETSI) oluşan bu kurumların geliştirdiği "uyumlaştırılmış standartlara" uygun ürünler, ilgili düzenlemedeki temel yükümlülükler ile uyumlu kabul ediliyor. Dolayısıyla, bu standartları, mevzuat uyumu konusunda üreticilere yol gösteren rehberler olarak değerlendirmek mümkün.

Bu yaklaşım çerçevesinde, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi de, düzenlemedeki temel yükümlülüklerle ilişkin standartları belirlemek üzere, **Avrupa Standardizasyon Komitesi'ni (CEN)** yetkilendiriyor. Bugün, Avrupa ambalaj sanayiinin büyük bir bölümü, Direktif'teki yükümlülükleri, CEN'in bu yetkiye dayanarak geliştirdiği standartları¹² kullanarak yerine getiriyor.

[94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi; 2005/C44/13 sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'nin uygulanması çerçevesinde kabul edilen Avrupa Komisyonu Tebliği \(AB Resmi Gazetesinde yayımlanan standart isim ve referansları\)](#)

18. SEKTÖR CEN STANDARTLARINI UYGULAMAK ZORUNDA MI?

Avrupa Standardizasyon Kurumları tarafından geliştirilen "uyumlaştırılmış standartlar"ın yasal bağlayıcılığı yok. Dolayısıyla, ambalaj ürünlerine ilişkin CEN standartlarına uymak da zorunlu değil. Düzenlemedeki temel yükümlülükleri karşılamak amacıyla, alternatif yöntemlere başvurmak mümkün. Ancak, CEN standartlarından bağımsız yöntemler kullanan üreticiler, ürünlerinin ilgili yasal düzenlemedeki temel yükümlülükler ile uyumlu olduğunu ispatlamak zorunda. Bunu başaramadıkları takdirde, ürünleri piyasaya sürülemiyor. CEN standartlarından farklı bir prosedür uygulamanın diğer bir sakıncası ise, ticari ilişkilerde kendini gösteriyor. Müşterileri, uygulanan alternatif prosedürün,

en az CEN standartları kadar güvenilir olduğu konusunda iknâ etmek gerekiyor. Bu konuda çekinceleri olan müşteriler, farklı tedarikçiler arama yoluna gidebiliyor. CEN standartlarını kullanan üreticiler ise, bu tür yükümlülük ve risklere girmeksizin, ürünlerinin serbest dolaşımını garanti altına almış oluyor. Bir uyumsuzluk olduğu düşünülüyor ise, ilgili otoritelerin bu uyumsuzluğu ispatlaması gerekiyor. Yani, CEN standartlarının sağladığı "uygunluk karinesi" ispat yükümlülüğünü üreticiden alıp, ilgili otoritelere devrediyor. Bu nedenle, CEN standartlarına uyum, üreticiler açısından en pratik çözüm olarak değerlendiriliyor.

Bununla birlikte, CEN standartları, Avrupa Standardizasyon Kurumlarının iç kuralları uyarınca, sisteme dahil olan ülkelerin ilgili kurumlarına birtakım sorumluluklar yüküyor. Bu kurumların, CEN standartlarını, kendi ülkelerindeki standardizasyon sistemine aktarmaları ve bunlarla çelişen ulusal standartları uygulamadan kaldırmaları gerekiyor.

Avrupa Ambalaj ve Çevre Örgütü (EUROPEN) tarafından, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'nin "kaynağında önleme"ye ilişkin yükümlülüklerinin uygulanması hakkında gerçekleştirilen bir çalışma¹³, bu yükümlülüklerle ilişkin CEN standartlarının, ambalaj üreticilerinin yaklaşık %65'i tarafından kullanıldığını gösteriyor. Araştırmaya dahil edilen işletmelerin %12'sinin, kendi iç prosedürlerini kullandığı belirtiliyor. Bunun dışında kalan işletmelerin ise, ürünlerinin düzenlemeye uygunluğunu ispatlamaya yönelik herhangi bir prosedür kullanmadığı ifade ediliyor.

19. TÜRKİYE CEN'E ÜYE Mİ?

CEN, Belçika kanunları çerçevesinde, Avrupa düzeyinde teknik standartlar geliştirmek üzere kurulan uluslararası bir örgüt. Örgütün üyeleri ise, nihai karar alıcılar olan, 27 AB üyesi, 3 EFTA üyesi¹⁴ ve Hırvatistan'ın ulusal standardizasyon kurumlarından oluşuyor. Bu üyeler, örgütün Genel

(12) CEN'in, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'nin kapsadığı alanlarda geliştirdiği standartların listesine, "Ç Pazarda Yeni Yaklaşım Standardizasyonu" için hazırlanan resmi internet sitesinden ulaşmak mümkün. (http://newapproach.cen.eu/cen/stdlist.asp?dir_area=94/62/EC&prod_fam=CEN/TC%20261)

(13) Avrupa Komisyonu Çevre Genel Müdürlüğü, "Üye Devletlerde Temel Yükümlülüklerle Uyum Hakkında Anket", 9 Kasım 2009

(14) EFTA üyeleri, Norveç, İzlanda, İsviçre ve Lihtenştayn'dan oluşuyor. Norveç, İzlanda ve İsviçre'nin ulusal standardizasyon kurumları, CEN'in ulusal üyeleri arasında. Lihtenştayn ise, CEN'in faaliyetlerine İsviçre'nin standardizasyon sistemi aracılığı ile katılıyor.

Kurulu ile Yönetim Kurulu'nda oy kullanma hakkına sahip. CEN'in, tam üyeler dışında, bir de "bağlı üyeleri" bulunuyor. AB veya EFTA'ya aday ya da potansiyel aday ülkelerin standardizasyon kurumları, CEN'e "bağlı üye" olabiliyor. Türk Standartları Enstitüsü (TSE) de, 1991'den beri CEN'in "bağlı üyeleri" arasında. Bu statü ile TSE, oy kullanma hakkına sahip olmaksızın, CEN'in Genel Kurulu ve teknik çalışma birimlerine katılabiliyor. TSE, CEN standartlarını ulusal düzeyde benimseme hakkına da sahip.

Avrupa Komisyonu'nun 2009 Türkiye İlerleme Raporu'nda, TSE'nin, bugüne kadar 15.400'ün üzerinde CEN standardını kabul ettiği belirtiliyor. Ambalaj sektörüne ilişkin standartlar da buna dahil. Dolayısıyla, CEN standartları, Türkiye'de de uygulanıyor. Belirli kriterlerin yerine getirilmesi halinde, TSE'nin CEN'e tam üye olması da mümkün. Temmuz 2008'de TBMM'ye sunulan "Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı"nın kabul edilmesi halinde, TSE'nin CEN'e tam üye olabilmesi için gerekli şartlar karşılanmış olacak.

20. AB'DE TEMEL YÜKÜMLÜLÜKLERİN UYGULANMASINDA NE GİBİ FARKLILIKLAR VAR?

Üye devletlerin tümü, Direktif'teki "temel yükümlülükler"e ilişkin CEN standartlarının kullanımını, bu yükümlülüklerle uyumun kanıtı olarak kabul ediyor. Uygulama farklılıkları, daha çok, CEN standartlarını kullanmayan işletmelerin Direktif'e uygunluğunun nasıl kanıtlanacağı konusunda ortaya çıkıyor.

Üye devletlerin çoğunda, CEN standartlarına uyum dışında, işletmelerin "temel yükümlülükler"i karşıladıklarını ispatlamaları için öngörülen herhangi bir prosedür yok. Dolayısıyla, CEN standartlarını kullanmayan işletmelerin, ürünlerinin düzenleme ile uyumlu olduğunu nasıl kanıtlayacakları konusunda bir belirsizlik söz konusu. Bunun

tek istisnası İngiltere, Fransa, Çek Cumhuriyeti ve Bulgaristan. Bu ülkeler, "temel yükümlülükler"e ilişkin somut uygulama prosedürlerine sahip. İngiltere'de İş, Girişim ve Düzenleme Reformu Departmanı, Fransa'da Ulusal Ambalaj Konseyi, Çek Cumhuriyeti'nde Çevre Bakanlığı, Bulgaristan'da ise geri kazanım alanında faaliyet gösteren kuruluşların internet sitelerinden, "temel yükümlülükler"e nasıl uyum sağlanacağına açıklık getiren rehber dokümanlara ulaşmak mümkün. Bu ülkelerdeki ambalaj üretici ve ithalatçıları, yayımlanan rehberler ışığında, "temel yükümlülükler"i yerine getirmek ve ilgili otoritelere birtakım teknik belgeler sunarak ürünlerinin bu yükümlülükler ile uyumlu olduğunu ispatlamakla yükümlü. Bunun yanı sıra, Avusturya'nın yaptığı gibi, "temel yükümlülükler"e uyum konusunda özel bir prosedür uygulamamakla birlikte, ilgili CEN standartlarına uyumu yasal bir zorunluluk haline getirmek de mümkün.

21. AMBALAJ SEKTÖRÜ ATIKLARIN ENGELLENMESİNDE NASIL BİR ROL ÜSTLENİYOR?

Ambalaj sektörünün, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'ndeki "temel yükümlülükler"e uyum sağlamak için alması gereken tedbirlerin bir kısmı, ambalaj atığı oluşumunun kaynağında engellenmesi açısından büyük önem taşıyor. Ancak, düzenleme uyarınca alınması gereken "engelleme" önlemler bu yükümlülüklerle sınırlı değil. Üye devletlerin, ulusal program, proje veya buna benzer girişimlerle, ambalaj atıklarının çevre üzerindeki olumsuz etkilerini asgari düzeye indiren önlemler almaları gerekiyor. Burada, ambalaj sektörüne de büyük sorumluluk düşüyor. Çünkü Direktif'e göre, alınacak "engelleme" önlemlerin, "üretici sorumluluğu" ilkesi gözetilerek tasarlanması gerekiyor. Üye devletlerin, ambalaj atıklarının engellenmesine ilişkin diğer bir sorumluluğu da, çevreye zarar vermeden, aynı amaçla yeniden kullanılması mümkün olan ambalajlara yönelik "tekrar kullanım" sistemlerini teşvik etmek.

(15) "Engelleme" (prevention); üretim süreci, pazarlama, dağıtım, kullanım ve bertaraf aşamalarında; ambalaj, ambalaj atığı ve bunların içerdiği malzeme ve maddelerin, gerek miktarlarının gerek çevreye verdikleri zararın azaltılmasını ifade ediyor.

Ancak düzenleme, öncelikli hedefi olmasına rağmen, ambalaj atıklarının engellenmesi konusunda sektöre yeterince somut yükümlülükler getirmiyor. Bu nedenle, üye devletlerin atıkları engellemek amacıyla aldıkları önlemler, çoğu zaman, farkındalık yaratma kampanyaları, depozito sistemleri ve bazı özel vergilendirme politikaları ile sınırlı kalıyor. Direktif'in ortaya koyduğu somut ve rakamsal hedefler ise, daha çok atıkların geri kazanımı ve geri dönüşümü ile ilgili.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi

22. GERİ KAZANIM VE GERİ DÖNÜŞÜM HEDEFLERİ NELER?

1994 yılında kabul edilen Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi, ilk olarak, 30 Haziran 2001'e kadar, aşağıdaki geri kazanım ve geri dönüşüm¹⁶ hedeflerinin karşılanmasını öngörmüştü:

- Ambalaj atıklarının, ağırlık olarak, en az %50'sinin, en fazla %65'inin geri kazanılması,
- Geri kazanım için belirlenen genel hedef çerçevesinde, ambalaj atıklarındaki ambalaj malzemeleri toplamının, ağırlık olarak, en az %25'i, en fazla %45'inin geri dönüştürülmesi; her bir ambalaj malzemesinin (cam, kâğıt, metal, plastik vb.) ise, ağırlık olarak, en az %15'inin geri dönüştürülmesi.

Aralık 2001'de, Avrupa Komisyonu, AB'nin çevre politikasının gelişimini de dikkate alarak, geri kazanım hedeflerini sıkılaştıran yeni bir düzenleme teklifi sundu. 2004 yılında kabul edilen bu düzenleme ile, Direktif'e, 31 Aralık 2008'e kadar gerçekleştirilmek üzere aşağıdaki hedefler eklendi:

- Ambalaj atıklarının, ağırlık olarak, en az %60'ının geri kazanılması veya enerji olarak geri kazanmak üzere yakılması,
- Ambalaj atıklarının, ağırlık olarak, en az %55'inin, en fazla %80'inin geri dönüştürülmesi,
- Ambalaj atıklarının içerdiği malzemelerin, ağırlık olarak, en az aşağıdaki oranlarda geri dönüştürülmesi:

Cam için %60; kâğıt ve karton için %60; metaller için %50, plastik için %22,5¹⁷, ahşap için %15.

(16) AB mevzuatında "geri kazanım", AB'nin 75/42/EEC sayılı Atık Direktifi'nin ekinde listelenen birtakım faaliyetleri ifade ediyor. Bunlar; atıkların enerji üretmek amacıyla yakıt olarak kullanılmasından kompostlanmasına, geri dönüştürülmesinden tarımsal veya ekolojik açıdan fayda sağlayacak şekilde arazide kullanılmasına kadar birçok işlemi kapsıyor. En sık başvurulan geri kazanım yöntemlerinden biri olan "geri dönüşüm" ise; atık malzemelerin, üretim sürecinde, orijinal amacı veya başka bir amaç için yeniden işlenmesini ifade ediyor.

(17) Bu oranın, yalnızca yeniden plastiğe dönüştürülen malzemeleri kapsayacak şekilde hesaplanması gerekiyor.

Direktif, çevre ve kâr/maliyet hesaplarına bağlı nedenlerle, malzemelerin geri dönüştürülmesine kıyasla daha tercih edilir olması halinde, enerji geri kazanımının teşvik edilmesini öngörüyor. Ayrıca, ambalaj atıklarının geri dönüşürülmesi ile elde edilen malzemelerin, ambalaj veya farklı ürünlerin imalatında kullanılması da teşvik ediliyor. Bunu yaparken, söz konusu malzemelerin piyasa koşullarının iyileştirilmesi ve bu malzemelerin kullanımını engelleyen mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi öngörülüyor.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi

23. HEDEFLERE UYUM İÇİN EK SÜRE TANINABİLİYOR MU?

AB, bazı üye devletlere, düzenlemede belirlenen hedeflerin karşılanması konusunda belirli bir esneklik tanıyor. Yunanistan, çok sayıda küçük adaya sahip olması; İrlanda, dağlık ve kırsal bölgelerinin yoğunluğu; Portekiz ise ambalaj tüketiminin AB ortalamasına kıyasla düşük olması gerekçesiyle, 2008 hedeflerini tutturmak için, 31 Aralık 2011'e kadar uzanan geçiş sürelerinden faydalıyor. AB'ye 2004 ve 2007'de katılan yeni üye ülkelerin hedeflere uyumu için belirlenen tarihler ise, 2012 ila 2015 arasında değişiyor.

Ayrıca, çevre açısından daha olumlu sonuçlar elde etmek adına, üye devletlerin, düzenlemede öngörülenden daha iddialı hedefler belirlemesine de izin verilebiliyor. Ancak, bu yola başvuran üyelerin, almayı planladıkları önlemler konusunda Avrupa Komisyonu'nu bilgilendirmeleri ve onay almaları gerekiyor. Komisyon, bu tür önlemleri değerlendirirken, çevre standartları kadar, Tek Pazar'ın işleyişini de dikkate alıyor. Üye devletler arasında ticareti ve rekabeti engelleyen veya ayrımcılığa yol açan uygulamalara ise izin verilmiyor.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi

24. İLERİDE DAHA SIKI HEDEFLER BELİRLENECEK Mİ?

AB, 2004 yılında Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'ni tadil ederken, en geç 2007 sonuna kadar, 2009-2014 dönemine ilişkin yeni hedefler belirlenmesini öngörmüştü. Ancak, 2006 yılında yayımlanan bir Komisyon Raporu¹⁸, mevcut hedeflerin henüz tüm üye ülkeler tarafından iç hukuka aktarılmadığına ve yeni üyelerin uyumu için belirlenen tarihlerin 2015'e kadar uzadığına dikkat çekerek, geleceğe ilişkin hedefler belirlenmesini erteledi. Ayrıca, Komisyon, belirlenen son hedeflerin optimal oranlarda olduğunu ve aynı kalması gerektiğini düşünüyor. Bu nedenle, şu an için, geri kazanım ve geri dönüşüm oranları konusunda, 2008 sonu için belirlenen hedeflerin ötesinde bir yükümlülük getirilmesi öngörülmüyor. Önümüzdeki süreçte, ambalaj atıklarının geri dönüşümü konusunun, AB'nin, "Atıkların Engellenmesi ve Geri Dönüşümü ile ilgili Tematik Stratejisi"nde¹⁹ tanımlanan genel geri dönüşüm politikası çerçevesinde ele alınması bekleniyor. Avrupa Komisyonu, söz konusu Strateji'yi gözden geçirirken, atıkların önlenmesi, geri dönüşümü ve geri kazanımı konularında kaydedilen ilerlemeleri de değerlendirecek.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi

25. AMBALAJ SEKTÖRÜ ATIK YÖNETİM PLANLARINA KATKIDA BULUNUYOR MU?

AB mevzuatı, üye devletlere, ambalaj ve ambalaj atıklarının iadesi, toplanması, tekrar kullanımı ve geri kazanımı ile ilgili sistemler kurma ve uygulama yükümlülüğü getiriyor. Bu sistemlerin, ilgili sektörlerde faaliyet gösteren tüm ekonomik aktörlerin ve kamu kurumlarının katılımına açık olması gerekiyor. Nitekim, birçok AB ülkesinde, ambalaj ürünü imalatçı ve ithalatçıları, "üretici sorumluluğu" ilkesi çerçevesinde, ambalaj atıklarının toplanması ve geri kazanımı için geliştirilen sistemlerin finansmanına katkıda bulunuyor. Ambalaj atığı yönetim sistemleri, yalnızca tüketicilerin elinde bulunan atıkların toplanmasını değil,

elden çıkarılan atıkların toplanarak en uygun atık değerlendirme tesislerine yönlendirilmesini de hedefliyor. Bu sistemler tasarlanırken, bazı hususlara özellikle dikkat edilmesi gerekiyor. Bunların başında, malların serbest dolaşımı veya rekabeti olumsuz yönde etkileyebilecek uygulamalardan kaçınmak geliyor. Düzenleme uyarınca, ayırım gözetmeksizin, ithal ürünlerin de iç piyasadaki ürünlerle aynı atık yönetim sistemlerine tâbi tutulması gerekiyor. Bunun yanı sıra, çevre ve tüketici sağlığının korunması; güvenlik ve hijyen; ambalajlı ürün ve malzemelerin kalite, teknik özellik ve kendine özgü niteliklerinin muhafaza edilmesi ve ilgili endüstriyel ve ticari mülkiyet haklarının gözetilmesi de dikkat edilmesi gereken diğer konular arasında.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi

26. ATIK YÖNETİMİNDE ÜRETİCİ SORUMLULUĞU TÜM AB ÜLKELERİNDE AYNI MI?

Başta toplama, geri kazanım ve geri dönüşüm olmak üzere, **ambalaj atıklarının yönetimi** için geliştirilen sistemler üye devletler arasında farklılık gösteriyor. Özellikle; "üretici sorumluluğu" ilkesinin uygulanıp uygulanmadığı, evsel atıklara mı yoksa ticari atıklara mı öncelik verildiği ya da piyasa ve rekabet koşullarının ne kadar hesaba katıldığı, uygulanan yönetim sistemine göre değişiyor. Üye devletlerin birçoğu, "üretici sorumluluğu" ilkesinden hareketle, sistemin maliyetini tamamen veya kısmen sektöre yüklüyor.

Örneğin, **İtalya**'da, ambalaj malzemesi üreten ve ithal eden tüm işletmeler, Ulusal Ambalaj Konsorsiyumu CONAI'ye üye olmak ve piyasaya sürdükleri ambalaj başına belirli bir ödeme yapmakla yükümlü. Ambalaj atığı toplama ve diğer yönetim işlemlerini kendisi yürütmek isteyen işletmelerin dahi, CONAI'nin finansmanına katkıda bulunması gerekiyor.

(18) Avrupa Komisyonu, COM(2006)767 sayılı, "94/62/EC sayılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'nin Uygulanışı ve Çevre ile İç Pazar'ın İşleyişi Üzerindeki Etkisi Hakkında Rapor", 6 Aralık 2006
(19) Avrupa Komisyonu, COM(2005)666 sayılı, "Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı – Atıkların Engellenmesi ve Geri Dönüştürülmesine İlişkin Tematik Strateji", 21 Aralık 2005

İngiltere'de ise, bir yıl içinde "elden geçirdiği"²⁰ ambalaj miktarı 50 tonu aşan ve bir önceki mali yıla ait cirosu 2 milyon £'un üzerinde olan işletmelerin; Çevre Ajansı'na kayıt olmaları, Ajans'ın idari maliyetlerini karşılamak üzere belirli bir ödeme yapmaları, spesifik geri kazanım ve geri dönüşüm hedeflerini tutturmaları ve bağlı oldukları ajansa sunacakları belgeler ile bu hedefleri karşıladıklarını ispatlamaları gerekiyor. İngiltere'deki işletmelerin birçoğu, bu yükümlülükleri, akredite "ambalaj uyum programları"ndan birine katılarak yerine getiriyor.

Avusturya'da, piyasaya ambalaj veya ambalajlı ürün süren işletmeler, ambalajlarını bedelsiz bir şekilde geri almak, yeniden kullanmak veya geri kazanmakla yükümlü. İşletmeler, bu yükümlülüklerini, Avusturya'nın üretici sorumluluğu programı ARA'ya katılarak veya münferit olarak gerçekleştirebiliyor. Ancak mevzuat, münferit hareket eden işletmeler için çok daha yüksek geri dönüşüm hedefleri²¹ belirleyerek, ARA'ya katılımı teşvik ediyor.

Danimarka'da ise, ambalaj atıkları herhangi bir üretici sorumluluğu programına tâbi değil. İşletmeleri geri dönüşüme teşvik etmek amacıyla, atıkların bertaraf edilme işlemleri üzerinden özel bir vergi alınıyor. İşletmeler, atıkların ne kadarını nasıl değerlendireceklerine, piyasa koşullarını, geri dönüşüm ve vergi maliyetlerini dikkate alarak kendileri karar veriyorlar. Direktif'teki geri kazanım hedefleri, daha çok yerel idarelerin sorumluluğunda olan ambalaj atığı yönetim sistemleri ile karşılanıyor.

Üreticilerin sorumluluğunun yanı sıra; ilgili kesimlerin (işletmeler, merkezi kamu kurumları, yerel idareler, sivil toplum kuruluşları, tüketici grupları, uzmanlar vb.) ambalaj atığı yönetim sistemlerindeki rolleri de üye devletler arasında farklılık gösterebiliyor. Ulusal düzeyde alınan önlemlere göre değişen diğer bir husus ise, yönetim sistemlerinde öncelik verilen

(20) Ambalajın "elden geçirilmesi" (handle) ifadesi; ambalaj yapımında kullanılan hammaddelerin imalatı ve ambalaja dönüştürülmesi, ambalajların doldurulması, ambalajlı ürünlerin nihai tüketiciye satılması, belirli ambalaj ürünlerinin kiralanması veya ücret karşılığında kullanılması, bar veya benzeri bir acentelik (franchise) ya da lisanslı şirket işletimi; ambalaj, ambalaj malzemesi veya ambalaj ürünü ithalatı ve ülke sınırları içinde bir şekilde atığa dönüşecek ambalaj ürünlerini ülkeye getirme faaliyetlerinin tümünü kapsıyor.

(21) Metal ve seramiklerde %95; camda %93; kâğıt ve mukavvada %90.

(22) Ppm: Her milyondaki partikül miktarı (parts per million)

atık türleri. Bazı atık yönetim sistemleri (Avusturya, İtalya, İrlanda) hem evsel hem ticari atıkları kapsarken, bazılarında (Danimarka, İngiltere) Direktif hedeflerine uyum büyük ölçüde ticari atıkların geri dönüşümü ile sağlanıyor.

27. AMBALAJ ÜRETİMİNDE AĞIR METAL KULLANILABİLİYOR MU?

Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi, ambalajlarda bulunabilecek ağır metal miktarını sınırlandırıyor. Buna göre, kurşunlu kristal cam dışındaki ambalaj ve ambalaj bileşenlerindeki kurşun, kadmiyum, cıva ve altı değerlikli (hekzavalan) kromun konsantrasyon seviyeleri toplamının, 100 ppm²² geçmemesi gerekiyor. Ancak, Direktif dışında kabul edilen bazı düzenlemeler uyarınca, plastik kasa ve paletler ya da geri dönüştürülmüş cam gibi bazı ambalaj malzemeleri, belirli şartlar altında, bu yükümlülükten muaf tutuluyor. İmalat sürecinde kullanılan ağır metallerin nihai ambalaj ürününde bulunup bulunmadığı ve çevreye karışıp karışmadığını saptamak amacıyla yapılması gereken ölçüm ve denetimlere ilişkin detaylar ise, ilgili CEN standartlarında tanımlanıyor.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi; 1999/177/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'nde belirlenen ağır metal konsantrasyon seviyeleri konusunda, plastik kasa ve paletler için derogasyon koşullarını belirleyen Karar; 2001/171/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'nde belirlenen ağır metal konsantrasyon seviyeleri konusunda, cam ambalajlar için derogasyon koşullarını belirleyen Karar

28. AMBALAJLARDAN KULLANILAN MALZEMELER NASIL TANIMLANIYOR?

Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi, ambalaj ürünlerinin imalat aşamasında işaretlenmesi konusunda bazı önlemler alınmasını öngörüyor. Buna göre, ambalajların üzerinde, hangi malzemeden üretildiklerini gösteren işaretler bulun-

ması gerekiyor. Bu işaretler, toplama, tekrar kullanım ve geri kazanım aşamalarına gelindiğinde, ürünün ilgili personel tarafından tanımlanması ve sınıflandırılmasını kolaylaştırıyor. Direktif, bu amaçla uygulanacak tanımlama sisteminin ayrıntıları ile malzeme türüne göre kullanılacak numara ve kısaltmaları belirleme yetkisini Avrupa Komisyonu'na bırakıyor. Komisyon'un, 1997 yılında, bu yetkiye dayanarak kabul ettiği bir Karar, işaretlemeye ilişkin detayları ortaya koyuyor. Ancak, Karar'ın getirdiği sistem gönüllülük esasına dayandığından, henüz bu konuda tüm üye ülkelerde standart bir uygulama bulunmuyor. Örneğin, Avusturya ve İtalya'nın bu konudaki ulusal düzenlemeleri, ilgili AB Kararı'ndakinden farklı bir tanımlama sistemi öngörüyor. Karar'da kullanılması öngörülen işaretler ile CEN'in önerdiği işaretler arasında da farklılıklar söz konusu. Avrupa ambalaj sanayii, daha çok CEN önerilerinin kullanımını destekliyor.

97/129/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi doğrultusunda, ambalaj malzemelerine yönelik bir tanımlama sistemi belirleyen Komisyon Kararı; 94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi

29. AMBALAJ ÜRÜNLERİ NASIL DENETLENİYOR?

Düzenlemedeki yükümlülüklerle uyum, ambalaj ve ambalaj atıklarının mevcut durumu ve gelişimi hakkında bilgi sahibi olunmasını gerektiriyor. Örneğin, ambalaj atıklarının ağırlık olarak %60'ını geri kazanma yükümlülüğünü yerine getirmek için, öncelikle, bu atıkların toplam ağırlığını bilmek gerekiyor. Bu nedenle, düzenleme kapsamında üye devletlere yüklenen en önemli sorumluluklardan biri, ambalaj ve ambalaj atıkları hakkında sağlam veritabanları oluşturmak. Bunun için, ambalaj ve ambalaj atıklarının yönetim sürecine dahil olan tüm aktörlerin, ilgili otoritelere, sektörleri hakkında güvenilir bilgi sağlamaları gerekiyor. Dolayısıyla, veritabanı hazırlama yükümlülüğü, ilgili kamu kurumları kadar, ambalaj üreticilerini de ilgilendiriyor.

Hazırlanan veritabanlarında, ambalaj ve ambalaj atıklarının miktarı, özellikleri, gelişimi, imalat sürecinde kullanılan malzeme ve bileşenlerin zehir ihtiva edip etmediği ya da taşıdıkları diğer potansiyel tehlikeler hakkında bilgilere yer vermek gerekiyor. Bazı küçük ölçekli işletmeler, bu tür bilgiler sağlama konusunda çeşitli güçlükler yaşayabiliyor. Bu nedenle AB, üye devletlerin, KOBİ'lerin kendilerinden istenen bilgileri temin etme konusunda yaşayabilecekleri zorlukları özellikle dikkate almalarını öngörüyor.

İşletmelerden toplanan bilgilerden hareketle derlenen verilerin ortak bir formatta sunulması, uygulamanın AB düzeyinde denetlenmesini kolaylaştırmak açısından büyük önem taşıyor. Bu nedenle AB, 2005 yılında kabul ettiği bir düzenleme ile üye devletler tarafından oluşturulacak veritabanlarının formatını da uyumlaştırıyor.

94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi; 2005/270/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi doğrultusunda, veritabanı sistemine ilişkin formatları belirleyen Karar

30. TÜRKİYE AMBALAJ VE AMBALAJ ATIKLARI DİREKTİFİ'NE NE KADAR UYUMLU?

Türkiye, ambalaj atıklarının yönetimini düzenleyen AB mevzuatına kısmen uyum sağlamış bulunuyor. 2007 yılında yürürlüğe giren "Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği"⁽²³⁾, başta ambalaj ürünlerinin piyasaya sürülebilmesi için yerine getirilmesi gereken temel şartlar, ağır metal konsantrasyonları için belirlenen azami sınır, ambalajların üretim aşamasında işaretlenmesi ve ambalaj atıklarının yönetimine ilişkin genel ilkeler olmak üzere, birçok açıdan AB kuralları ile uyumlu.

Yönetmelik, birçok AB ülkesinde olduğu gibi, "üretici sorumluluğu" ilkesinden hareketle, piyasaya kendi markasıyla veya ithal ederek ambalajlı ürün süren işletmelere

(23) Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, Resmi Gazete tarihi: 24 Haziran 2007, Resmi Gazete Sayısı: 26562

ciddi sorumluluklar yüklüyor. Söz konusu işletmeler, özel bir form doldurarak, bölgelerindeki İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nü, piyasaya sürdükleri ambalaj türü ve miktarı hakkında bilgilendirmek ve bunların belirli bir oranının toplanarak geri kazanılmasını sağlamakla yükümlü. Atıkların toplanması ve geri kazanımı ile ilgili harcamaların karşılanmasından da, bu işletmeler sorumlu. Düzenleme uyarınca işletmeler, bu yükümlülüklerini, Bakanlık tarafından yetkilendirilen ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar aracılığı ile de gerçekleştirebiliyor.²⁴ Söz konusu kuruluşlar, belediyeler ve lisanslı firmalarla sözleşme yaparak, atıkların toplanması ve geri kazanılması ile ilgili faaliyetlerin yürütülmesini sağlıyorlar. Bu faaliyetler, belediyeler tarafından Bakanlığa sunulan ambalaj atıkları yönetim planına göre yürütülüyor. İşin sonunda, yetkilendirilmiş kuruluşlar, ambalajı piyasaya süren işletmelerden aldıkları hizmet bedelini, iş bedeli olarak, anlaştıkları lisanslı firmalara aktarıyorlar.

Yönetmelik, ambalajları piyasaya süren işletmelerin yanı sıra, ambalaj atığı üreticilerine²⁵ de belirli yükümlülükler getiriyor. Buna göre, ambalaj atığı üreticilerinin, belediyeler tarafından hazırlanarak Bakanlığa sunulan ambalaj atığı yönetim planları doğrultusunda, atıklarını biriktirmeleri ve "bedelsiz" olarak belediyenin yönetim sistemine teslim etmeleri gerekiyor. Aynı zamanda, ambalaj atığı üreticisi olarak kabul edilen satış noktaları da (mağaza, market vb.), ambalaj atıklarını, "belediyenin sözleşme imzaladığı" lisanslı tesislere "bedelsiz" olarak vermekle yükümlü tutuluyor. Ancak, Yönetmeliğin bu hükümlerinin uygulanışı, ciddi sıkıntılara yol açıyor. Bir süre öncesine kadar ambalaj atıklarını satarak belirli masraflarını karşılayan işletmeler, bugün, bu atıkları bedelsiz olarak vermek zorunda oldukları için ek maliyetlere maruz kalıyorlar. İş dünyasının önde gelen temsilci örgütleri, bu uygulamanın mülkiyet haklarını ihlal ettiği kanısında. Ayrıca, atıkların "belediye ile sözleşme imzalayan" tesislere verilmesine ilişkin yükümlülük, Bakanlık'tan lisans almasına rağmen belediye ile

sözleşmesi olmayan tesisler açısından haksız rekabet yaratan bir uygulama olarak değerlendiriliyor. Söz konusu sözleşmenin kriterleri yeterince açık olmadığından, uygulamanın şeffaflığı da sorgulanıyor. Bu sıkıntılar, düzenlemenin AB mevzuatı ile uyumu açısından da soru işaretleri uyandırıyor. Bu nedenle sektör, ambalaj atıklarının "bedelsiz" olarak verilmesi uygulamasının kaldırılmasını ve belediyelerin, kendileriyle sözleşme yapma talebinde bulunan tüm "lisanslı" tesisleri yönetim planlarına dahil etmesini talep ediyor.

Yönetmelik'te öngörülen atık yönetim sisteminin uygulanması ile ilgili eksiklikler ise, daha çok, ambalaj atıklarının belediyeler tarafından kaynağında ayrı olarak toplanması veya toplatılması; satış noktalarının girişinde ambalaj atığı toplama noktaları oluşturulması; tüketicilerin konu hakkında bilgilendirilmesi; ambalaj atıklarını ayrı olarak biriktirmeyen tüketici, nihai kullanıcı ve ambalaj atığı üreticilerine cezai müeyyide uygulanması gibi konularda kendini gösteriyor.

II.3. GIDA İLE TEMAS EDEN AMBALAJLAR

31. GIDA MADDELERİ İLE TEMAS EDEN AMBALAJLAR NASIL DÜZENLENİYOR?

AB'de, gıda ile doğrudan ya da dolaylı olarak temas eden ambalaj malzemelerinin karşılamaları gereken belirli kurallar bulunuyor. Gıda ile temas eden ambalaj malzemelerinin (özel düzenlemelerin getirilebileceği madde ve malzeme grupları, bunların bileşimleri ya da bunlarda kullanılan geri dönüştürülmüş maddeler) imalattan dağıtıma kadar tüm süreç boyunca, "iyi imalat uygulamaları"na uygun olarak üretilmeleri gerekiyor. Söz konusu maddelerin bileşenlerinin insan sağlığını tehdit edecek ve gıdanın bileşenlerini kabul edilemez bir biçimde değiştirecek/bozacak şekilde gıdalara bulaşmaları yasaklanıyor.

İyi imalat uygulamaları, ambalaj üzerindeki mürekkebin gıda ile doğrudan temasa geçmesinin engellenmesi vb. çeşitli yükümlülükler içeriyor. Ayrıca, yine iyi imalat uygulama-

(24) Halihazırda, Türkiye'de bu konuda yetkilendirilmiş kuruluşlar, Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO) ile Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı İktisadi İşletmesi (TÜKÇEV).

Konuya ilişkin detaylı bilgiye söz konusu kurumların internet sitelerinden ulaşmak mümkün: <http://www.cevko.org.tr/>, <http://www.tukcev.org.tr/>

(25) Ambalaj atığı üreticisi, Yönetmelik'te, "ambalajlı ürünü kullanarak ambalaj atığının oluşumuna sebep olan tüketiciler, nihai kullanıcılar, satış noktaları ve benzeri gerçek veya tüzel kişi" olarak tanımlanıyor.

ları uyarınca, gıda ile temas eden maddeler içeren ambalaj üreticilerinin kalite güvencesi ve kalite kontrol sistemleri oluşturmaları ve etkin bir şekilde uygulamaları gerekiyor. Kalite güvencesi sisteminde, sistemi uygulayacak personel ihtiyacının ve işletmenin büyüklüğünün dikkate alınması gerekiyor. Kalite kontrol sistemi, iyi imalat uygulamalarına uyulmaması durumunda acil önlem alınmasını öngörüyor. Öte yandan, üreticiler, maddelerin teknik özellikleri, imalat formülleri, ürün güvenliği açısından önemli diğer süreçler ve çeşitli imalat işlemlerine ilişkin belgeleri de ulusal otoritelerin denetimine hazır bulundurmakla yükümlü.

[2023/2006/EC sayılı, Gıda ile temas eden maddelere ilişkin iyi imalat uygulamaları hakkında Tüzük](#)

32. GIDA İLE TEMAS EDEN AKTİF VE AKILLI AMBALAJLARIN ÖZELLİKLERİ NELER?

Gıda ile temas eden aktif maddeler, paketli gıdaların raf ömrünü uzatmak ya da ürünün kalitesini korumak veya iyileştirmek için kullanılan maddeleri ifade ediyor. Aktif ambalajlar ise ambalaj malzemesine veya ambalaj içine bu özelliklere sahip maddelerin eklenmesiyle, ürün kalitesini düşürücü faktörlerin azaltılmasını sağlıyor. Kavrulmuş kahve ambalajı içinde biriken karbondioksiti, kırmızı et ambalajında oluşan nemi emen ya da mikrobiyal gelişimi kontrol edebilmek için kullanılan etanol salgılayan yastık ve küçük torbalar, aktif ambalajlamanın başlıca örnekleri arasında yer alıyor.

Gıda ile temas eden akıllı maddeler, paketli gıdaların ve gıdanın çevresinin koşullarını denetlemek için kullanılan maddeleri ifade ediyor. Akıllı ambalajlar ise nakliye ve saklama işlemleri sırasında ambalajlı gıdanın durumunu gözletiyor ve ürünün geçmişi ve kalitesi hakkında bilgi veriyor. Ürün bayatladığında ya da bozulduğunda renk değiştiren ambalajların yanı sıra, Zaman Sıcaklık Göstergeleri (TTI), radyo frekansıyla tanımlama sistemleri (RFID), gaz kon-

santrasyonu göstergeleri, meyve ve sebzeler için olgunluk göstergeleri ve mikrobiyal kalite göstergeleri akıllı ambalaj uygulamaları arasında yer alıyor.

33. GIDA İLE TEMAS EDEN AKTİF VE AKILLI AMBALAJLAR NASIL DÜZENLENİYOR?

Gıda ile temas eden maddelerin gıdanın yapısını değiştirecek şekilde bulaşmalarını yasaklayan AB mevzuatı, teknolojik gelişmeler sayesinde kullanımı giderek artan, ürünün raf ömrünü uzatan veya bozulduğu takdirde renk değiştiren aktif ve akıllı ambalajların kullanımına, gıda güvenliğine ilişkin belirli şartları karşıladıkları takdirde izin veriyor. Yani, bu maddeler gıda kalitesini artıracak şekilde kullanılıyorsa, ambalajlarda bulundurulabiliyor. Ancak bu maddelerin, aktif ya da akıllı oldukları ve ürünün tüketilmeyecek kısımları oldukları anlaşılacak şekilde etiketlenmeleri ve tüketicinin hiçbir koşulda ürün hakkında yanlış yönlendirilmemesi gerekiyor.

AB'de piyasaya sürülen gıda maddelerinin ambalajlarında bulunabilecek aktif ve akıllı maddeler için bir izin sistemi bulunuyor. Buna göre, sadece Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan listede yer alan maddeler aktif ve akıllı ambalajlarda kullanılabilir. Ancak, bazı maddelerin listeye eklenmeden kullanımına izin veriliyor.

Bunlar:

- Katkı maddeleri ve enzimlere ilişkin AB mevzuatına uyum kaydıyla, ambalajlı gıda maddesinin kalitesini artırmak amacıyla açığa çıkan aktif maddeler ile gıda maddesinde teknolojik etki yaratmak amacıyla, aşılama ya da sabitleme gibi yöntemlerle aktif maddelere eklenen bileşenler,
- Gıda maddesi ya da çevresi ile doğrudan temas etmeyen maddeler (gıdaya geçen madde oranı 0,01 mg/kg'ı geçmemek şartıyla); mutajenik (genetik mutasyona yol açan), kanserojen, ya da yeniden üretim açısından zehirli olarak sınıflandırılmayan maddelerden oluşuyor.

Söz konusu liste, aktif ve akıllı madde içeren ambalaj üreticileri tarafından, ülkelerindeki yetkili mercilere yapılan izin başvuruları sonucunda oluşturuluyor. Bu başvurular, Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi'nin (EFSA) yayınladığı güvenlik değerlendirmesine ilişkin rehber²⁶ doğrultusunda hazırlanan teknik dosyalar aracılığı ile yapılıyor ve üye devletler tarafından değerlendirilmek üzere EFSA'ya gönderiliyor. EFSA'nın 6 ay içinde, hakkında olumlu görüş bildirdiği maddeler, Komisyon'un oluşturduğu listeye²⁷ ekleniyor ve piyasaya sürülmelerine izin veriliyor.

1935/2004/EC sayılı, Gıda ile temas eden malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük; 450/2009/EC sayılı, Gıda ile temas eden aktif ve akıllı malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük

34. GIDA İLE TEMAS EDEN MADDELER İÇİN GENEL İZİN ŞARTLARI NASIL?

Avrupa Komisyonu'nun izin listesi oluşturulmasını kararlaştırdığı maddeler, aktif ve akıllı maddelerle aynı prosedür izlenerek, EFSA'nın değerlendirmesine tabi tutuluyor. Komisyon, EFSA'nın görüşünü dikkate alarak, izne tabi olacak maddelere ilişkin spesifik kurallar (özel koşullar, kısıtlamalar) belirleyebiliyor. İzin verilen maddelerin ya da bu maddeleri içeren ambalajların üreticileri, bu maddelerin güvenlik değerlendirmelerini etkileyebilecek her türlü yeni bilimsel ve teknik bilgiyi Komisyon'a iletmekle yükümlü. Böyle bir durumda, gerekirse, EFSA izin değerlendirmesini gözden geçiriyor. Öte yandan, izin verilen madde, malzeme ve bunları içeren ürünleri kullanan işletmeler, izin koşullarında değişiklik yapılmasını talep edebiliyor. Bu durumda, Komisyon, EFSA'nın görüşü doğrultusunda, maddenin kullanım koşullarını değiştirebiliyor.

1935/2004/EC sayılı, Gıda ile temas eden malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük

(26) <http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/doc/1208.pdf>

(27) Liste, izin başvuruları için belirlenen son başvuru tarihinin (21 Ocak 2011) dolmasının ardından, EFSA'nın tüm başvuruları değerlendirmesi sonucunda uygulamaya koyulacak.

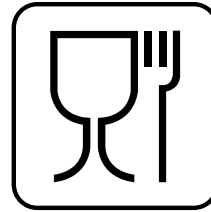
35. GIDA İLE TEMAS EDEN MADDELER HAKKINDA KORUMA ÖNLEMLERİ ALINABİLİYOR MU?

Üye devletler, gıda ile temas eden bir maddenin insan sağlığı açısından tehlikeli olduğu sonucuna varmaları durumunda, diğer üye devletleri ve Komisyon'u bilgilendirerek, bu maddelere ilişkin AB kurallarının kendi sınırlarında uygulanışını askıya alabiliyor ya da sınırlandırabiliyor. Bu durumda, üye devletin aldığı önlemi değerlendiren Komisyon da mevcut kurallara değişiklik getirebiliyor. Komisyon'un tüm üye ülkeler için geçerli olacak bir önlem almaya gerek görmemesi halinde, söz konusu üye devlet, askıya alma ya da sınırlandırma önlemini sürdürebiliyor.

1935/2004/EC sayılı, Gıda ile temas eden malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük

36. GIDA İLE TEMAS EDEN AMBALAJLAR NASIL ETİKETLENİYOR?

Piyasaya sürüldüklerinde gıda maddeleri ile temas etmek üzere geliştirildikleri açıkça belli olmayan ambalajların üzerinde, görünür şekilde "gıda ile temas etmek üzere üretilmiştir" yazması ya da bu durumun bardak ve çataldan oluşan bir simge ile (Şekil-3) belirtilmesi gerekiyor.

Şekil 3

Gerekli durumlarda, ürünün güvenli ve doğru kullanımına ilişkin talimatlara da etikette yer verilmesi yükümlülüğü getiriliyor. Gıda ile temas eden ambalajın imalatçısının ya

da AB'de piyasaya süren satıcısının isim ve adresinin etikette belirtilmesi de şart. İmalat ya da pazarlama aşamasında, bu bilgilerin ambalaja iliştilenmemesi durumunda, perakende satışta akıllı ya da aktif maddeye mümkün olduğunca yakın bir yerde ibraz edilmesi zorunluluğu bulunuyor. Bu kurallara uymayan ambalajlar perakende satışa sunulamıyor.

AB gıda mevzuatının önemli bir parçasını oluşturan izlenilebilirlik, gıda üretiminin tüm aşamalarının belirlenmesini ve izlenmesini sağlayan bir sistemi ifade ediyor. Bu sistem, üretimden satışa, gıda ile temas eden maddelerin denetimini sağlıyor. Sistemin etkin işleyişi açısından, ürünlerin ambalajlarının doğru etiketlenmesi ve belgelerinin eksiksiz hazır bulundurulması büyük önem arz ediyor. AB kurallarına göre, gıda ile temas eden ambalajların etiketlerinin bu maddelerin izlenilebilirliğini garanti etmesi gerekiyor. Bu sayede, ambalaj materyallerinin gıdaya bulaşması durumunda, bu maddelerin nerede üretildiği ve nasıl tedarik edildiği bilgisine kolaylıkla ulaşıyor. Ayrıca, defolu ürünlerin kontrolü ve toplanması, tüketicinin bilgilendirilmesi ve sorumluluk paylaşımı da kolaylaşıyor.

[1935/2004/EC sayılı, Gıda ile temas eden malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük](#)

37. AKTİF VE AKILLI MADDE İÇEREN AMBALAJLAR NASIL ETİKETLENİYOR?

Gıda ile temas halindeki aktif ve akıllı maddelerin tüketim için uygun olmadığının "YEMEYİNİZ" ibaresi ve teknik açıdan mümkünse Şekil-4'daki sembol ile birlikte, etiketin görünür bir yerinde, en az 3mm büyüklüğündeki yazı karakteri ile belirtilmesi gerekiyor. Gıda maddesinin kalitesini artırmak amacıyla açığa çıkan aktif maddeler, aktif madde olarak değil, gıda maddesinin bir bileşeni olarak kabul ediliyor ve söz konusu yükümlülükten muaf tutuluyor.

Piyasaya sürüldüklerinde gıda ile doğrudan temas halinde olmayan aktif ve akıllı maddelerin etiketinde, maddenin izini kullanımı, açığa çıkan bileşen miktarı gibi bilgilerin de bulundurulması gerekiyor.

Şekil 4

[450/2009/EC sayılı, Gıda ile temas eden aktif ve akıllı malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük](#)

38. GIDA İLE TEMAS EDEN AMBALAJLAR HAKKINDA ÖZEL DÜZENLEMELER VAR MI?

AB'nin gıda ile temas eden madde ve malzemelere ilişkin çerçeve düzenlemesi, aktif ve akıllı maddelere ilişkin ek düzenlemenin yanı sıra, özel düzenlemelerin getirilebileceği 16 madde ve malzeme grubu daha belirliyor: yapıştırıcılar, seramik, mantar, kauçuk, cam, iyon değiştirme reçineleri, metaller ve alaşımlar, kağıt ve karton, plastik, matbaa mürekkepleri, rejenere selüloz, silikon, tekstiller, vernikler ve kaplamalar, parafinler ve ahşap. Bu maddeler için, AB düzeyinde, gıdaya geçebilecek miktar sınırlaması getirilmesi, akıllı ve aktif maddelerde olduğu gibi, imalatına izin verilen maddeler listesi oluşturulması vb. kurallar getirilebiliyor. Örneğin, hâlihazırda seramik, rejenere selüloz film, plastik ve geri dönüştürülmüş plastik maddelere ilişkin özel AB düzenlemeleri bulunuyor. Öte yandan, AB düzeyinde özel önlemlerin bulunmadığı maddeler için, üye devletlerin ulusal düzenlemeler oluşturmalarına izin veriliyor.²⁸

[1935/2004/EC sayılı, Gıda ile temas eden malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük](#)

(28) Söz konusu madde ve malzeme gruplarına ilişkin ek ulusal düzenlemelere sahip üye devletlerin listesi: http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/foodcontact/sum_nat_legis_en.pdf

39. GIDA İLE TEMAS EDEN PLASTİK AMBALAJLAR HANGİ KURALLARA TÂBİ?

AB'de, gıdaya insan sağlığını tehdit edecek oranda zararlı madde geçiren ve gıdanın yapısında önemli değişikliklere neden olan plastik malzemeler yasaklanıyor ve gıdaya bulaşan plastik içeriğine üst sınırlar getiriliyor. Buradaki plastik tanımı, rejener selüloz film, elastomer, doğal ve sentetik kauçuk, kâğıt ve mukavva, parafinden elde edilen yüzey kaplama, iyon değiştiricili reçine ve silikonu içermiyor.

Her tür plastik materyalden gıdaya bulaşan plastik içerik, 60 mg/kg'ı geçemiyor. Ancak, 500 ml'nin altında ya da 10L'nin üstünde kapasiteye sahip kaplar ile gıda ile temas eden yüzey alanı öngörülemeyen materyaller için üst sınır 10 mg/dm² (kap ya da materyalin yüzey alanı) olarak belirleniyor. Küçük çocuklar için üretilen gıdalar ile temas eden her türlü plastik materyal için ise, 60 mg/kg'ı aşmama kuralı her zaman korunuyor.

Plastik materyal imalatında kullanılan monomerler ve diğer başlangıç maddeleri ile katkı maddeleri, onaylanan madde listeleri ile sınırlandırılıyor.²⁹ Söz konusu listeler, bu maddelerin bazılarının kullanımına ilişkin özel şartlar belirliyor ve bazı kısıtlamalar (spesifik gıdaya bulaşma üst limitleri gibi) getiriyor. Bu listelere eklenecek yeni maddelerin, EFSA'nın güvenlik değerlendirmesinden geçmesi gerekiyor.

Konuya ilişkin düzenleme, çoklu katmanlardan oluşan plastik ambalajları da kapsıyor. Ancak, gıda ile doğrudan temas eden katmanı tamamen plastikten oluşuyor olsa dahi, diğer katmanlarından en az biri tamamen plastikten oluşmayan ambalajlar, düzenlemeden muaf tutuluyor. Öte yandan, çok katmanlı plastik bir ambalajın, gıda ile doğrudan temas etmeyen ve plastik bir bariyerle gıdadan ayrılan katmanı, düzenlemedeki özel şart ve kısıtlamaları karşılamak zorunda değil. Bu katmanlar, izin listelerinde yer almayan bazı madde-

lerden de üretilebiliyor. Ancak bu maddelerin bulaşma oranlarının 0,01mg/kg'ı aşmaması gerekiyor.

Ambalaj üreticilerinin plastik materyaller ve bunların üretiminde kullanılan maddelere ilişkin bilgileri içeren yazılı bir beyanı, perakende dışındaki tüm pazarlama aşamalarında sunmaları; bu materyal ve maddelerin gerekli şartları karşıladıklarını kanıtlayan belgeleri de ulusal otoritelerin denetimine hazır bulundurmaları gerekiyor.

Plastik ambalajların bileşenlerinin belirlenen (genel ve özel) gıdaya bulaşma üst limitlerine uyup uymadıkları bazı testlerle belirleniyor. Bu limitlere uyumun doğrulanması işlemi, zaman ve sıcaklık açısından öngörülen en ekstrem koşullarda gerçekleştiriliyor. Gıda yerine simulant kullanıldığı durumlarda ise, konvansiyonel testler uygulanıyor. Bu testlerde kullanılabilen gıda simulantlarının listesi de AB tarafından düzenleniyor.

[2002/72/EC sayılı, Gıda ile temas eden plastik malzemelere ilişkin Direktif](#); [82/711/EEC sayılı, Gıda maddeleri ile temas eden plastik malzeme ve bileşenlerinin gıda ürünlerine geçmesi ile ilgili testlere ilişkin temel kuralları belirleyen Direktif](#); [85/572/EEC sayılı, Gıda ile temas eden plastik malzeme ve bileşenlerin gıdaya bulaşması ile ilgili testlerde kullanılan gıda simulantlarının listesini belirleyen Direktif](#)

40. GERİ DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞ PLASTİK MATERYALLER İÇİN EK ŞARTLAR NELER?

AB'de, gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyaller, ancak izin verilen geri dönüşüm işlemleri ile üretildikleri taktirde piyasaya sürülebiliyor. Monomer ve başlangıç maddeleri ile üretilen, gıda ile arasında plastik bariyer bulunan ve üretim fazlasından imal edilen geri dönüştürülmüş materyaller için, "iyi imalat uygulamaları" doğrultusunda üretildikleri taktirde, bu şart aranıyor. Geri dönüşüm

(29) İzin verilen madde listeleri, 2002/72/EC sayılı Direktif'in II. ve III. Eklerinde bulunuyor. Ek III'teki bir madde, 2010/169/EU sayılı Karar ile artık listede yer almıyor.

işlemini gerçekleştiren işletme, söz konusu geri dönüşüm işlemlerinin izin prosedürlerine uygunluğunu kalite güvencesi sistemi uygulayarak temin etmek ve bu sistemde atılan her adımı belgeleyerek saklamakla yükümlü. Bu belgelerin, kalite politikası ve prosedürlerine ilişkin bilgileri ve izlenilebilirliği sağlamak amacıyla alınan tedbirleri içermesi gerekiyor.

Geri dönüştürülmüş plastik üretiminde kullanılacak geri dönüşüm işlemlerine izin verilmesi için belirli koşulların karşılanması gerekiyor:

- Plastik malzemenin kalitesi karakterize ve kontrol edilmeli.
- Kullanılan plastik malzeme gıda ile temas eden plastik materyallere ilişkin AB düzenlemesinin yükümlülüklerini karşılamalı.
- Geri dönüşüm işlemi ve geri dönüştürülmüş plastiği kullanım koşulları, plastiğin gıdaya bulaşma oranının insan sağlığını tehdit etmeyecek düzeyde olduğunu garanti etmeli.

Geri dönüşüm işlemlerine ilişkin izin prosedürlerinde gıda ile temas eden maddelere ilişkin genel düzenlemenin getirdiği kurallara göre hareket ediliyor. Buna göre, yapılan başvuruları değerlendiren EFSA, 6 ay içinde görüşünü bildiriyor ve Komisyon, bu görüş doğrultusunda, başvurusu yapılan geri dönüşüm işlemine izin veriyor.³⁰

Plastik geri dönüştürme işlemini gerçekleştiren işletme resmi kontrollere tâbi tutuluyor. Bu kontrollerin amacı, işletmenin kalite güvencesi sistemini etkin şekilde uyguladığını ve geri dönüştürme işlemlerini izin koşullarına uygun gerçekleştirdiğini temin etmek. İzinli geri dönüştürme işlemini gerçekleştiren işletme, bu işlemin yapıldığı iş yeri konusunda ülkesindeki yetkili otoriteyi bilgilendirmekle yükümlü. Komisyon, üye devletlerin kendisine ilettiği bu bilgileri toplayarak, AB'de ve üçüncü ülkelerde bu işlemlerin gerçekleştiği iş yerlerine ilişkin bir kayıt sistemi oluşturuyor.

İlgili düzenleme, plastik ambalajdaki geri dönüştürülmüş içeriğin etikette gönüllü olarak ibraz edilmesine izin veriyor. Bu durumda, ISO 14021:1999 ya da onun dengi bir standardın koşullarını yerine getirmek gerekiyor.

Plastik ambalajlara ilişkin beyan ve belge yükümlülüklerine ek olarak, yazılı beyanda, geri dönüştürülmüş plastik materyalin sadece izinli geri dönüşüm işlemlerinden biri ile üretildiğinin belirtilmesi ve kullanılan işlemin Komisyon listesindeki numarasının ibraz edilmesi gerekiyor. Materyallere ilişkin belgelerin ise, geri dönüşüm işleminin izinli olduğunu, bu iznin gereklerinin yerine getirildiğini ve kalite güvencesi sisteminin uygulandığını teyit etmesi gerekiyor.

[282/2008/EC sayılı, Gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallere ilişkin Tüzük; 2023/2006/EC sayılı, Gıda ile temas eden maddelere ilişkin iyi imalat uygulamaları hakkında Tüzük](#)

41. PLASTİK AMBALAJLARDA KULLANILAN MADDELER NASIL DÜZENLENİYOR?

AB mevzuatında, gıda ile temas eden plastik ve geri dönüştürülmüş plastik materyal ve malzemelerin yanı sıra, bu materyallerde kullanılan spesifik maddelere ilişkin bazı düzenlemeler bulunuyor: vinil klorür monomerin (VCM) sınırlandırılması (78/142/EEC sayılı Direktif), gıda ile temas eden materyallerde VCM resmi kontrollerinin analiz yöntemi (80/766/EEC sayılı Direktif), gıda içinde açığa çıkan vinil klorürün resmi kontrollerinin analiz yöntemi (81/432/EEC sayılı Direktif) ve bazı epoksi türevi maddelerin sınırlandırılması (1895/2005/EC sayılı Tüzük).

42. GIDA İLE TEMAS EDEN REJENERE SELÜLOZ FİMLER HANGİ KURALLARA TÂBİ?

Rejener selüloz film, geri dönüşüm yapılmamış odun veya pamuk orijinli rafine selülozdan elde edilen ince tabaka şek-

(30) Komisyon'un izin verdiği geri dönüşüm işlemlerinin listesi: http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/foodcontact/docs/Register_recycl_processes_Art13_en.pdf

lindeki malzemeyi ifade ediyor. AB'de bu malzeme, yalnızca izin verilen maddeler ile ve belirlenen kısıtlamalar doğrultusunda üretilebiliyor. Gıda ile temas eden ambalaj ile başka malzemeler de içeren ambalajın bir kısmını oluşturan kaplanmamış rejenere selüloz filmler, selüloz esaslı kaplama ile kaplanmış rejenere selüloz filmler ve plastik içeren kaplama ile kaplanmış rejenere selüloz filmler bu kapsama giriyor. Rejenere selülozun sentetik kaplamaları ise bu yükümlülüklerle tabi tutulmuyor. İzin verilen madde listesi dışında kalan maddelere, boya maddesi ya da yapıştırıcı olarak kullanılması ve gıdaya hiçbir şekilde bulaşmaması şartıyla izin veriliyor. Rejenere selüloz filmlerin baskılı yüzeylerinin gıda ile temasta bulunmaması gerekiyor.

Bunun yanı sıra, plastik ile kaplanan rejenere selüloz filmler, kaplama öncesinde, ancak listedeki izinli maddeler ile üretilebiliyor. Plastik kaplama ise, plastik ambalaj materyallerine ilişkin kurallar doğrultusunda üretiliyor. Perakende dışındaki pazarlama aşamalarında, gıda ile temas eden rejenere selüloz filmlerden yapılmış malzemelerin gerekli şartları sağladığına dair yazılı bir belge sunulması gerekiyor. Doğası gereği gıda ile açıkça temas eden rejenere selüloz filmlerden yapılmış malzemelerde ise bu şart aranmıyor.

[2007/42/EC sayılı, Gıda ile temas eden ve rejenere selüloz filminden yapılan materyallere ilişkin Direktif](#)

43. GIDA İLE TEMAS EDEN SERAMİK AMBALAJLAR HANGİ KURALLARA TÂBİ?

Gıda ile temas eden seramik ambalajlardan gıdaya salınabilecek kadmiyum ve kurşun seviyeleri için, farklı seramik malzeme kategorilerine göre üst sınırlar belirleniyor. Seramik malzemelerin gıdaya bulaştırdıkları kurşun ve kadmiyum oranları, belirli bir analiz yöntemi kullanılarak yapılan testlerle belirleniyor. Seramik ambalajın kap ve kapaktan oluşması durumunda, kurşun ve kadmiyum limitleri yalnızca kap için

geçerli oluyor. Ancak, kap ve kapağın iç yüzeyi, aynı şartlar altında ve ayrı ayrı test ediliyor. Elde edilen toplam kurşun ve/veya kadmiyum seviyeleri, sadece kabın yüzey alanı veya hacmi dikkate alınarak hesaplanıyor.

Kurşun ve kadmiyum limitlerini aşmama kuralı, bazı durumlarda bozuluyor. Buna göre, limitlerin %50'sini aşmayan bir seramik malzeme, aynı şekilli, boyutlu, dekorasyonlu ve sırlı en az üç başka seramik malzemenin aynı teste tabi tutulması durumunda, bu malzemelerden açığa çıkan kurşun ve kadmiyumun ortalama miktarları limitlerin altında ise ve bu malzemelerden hiçbiri, limitleri %50'den fazla aşmıyorsa, uygun kabul ediliyor.

Ambalaj üreticisinin ya da AB'deki ithalatçısının ürünün üst limitleri aşmadığını kanıtlayan belgeleri (analiz sonuçları, test koşulları, testin yapıldığı laboratuvar bilgileri vb.) gerektiğinde ilgili otoritelere sunmak üzere hazır bulundurması gerekiyor.

[84/500/EEC sayılı, Üye Devletlerin gıda maddeleri ile temas eden seramik ürünleri ile ilgili kanunlarının yakınlaştırılması-na ilişkin Direktif](#)

44. GIDA İLE TEMAS EDEN AMBALAJLARI İLGİLENDİREN HİJYEN KURALLARI NELER?

Gıda maddelerinin hijyenine ilişkin AB kurallarına göre, bu maddeler ile doğrudan temas eden ambalaj materyallerinin bazı şartları karşılaması gerekiyor. Buna göre, ambalaj malzemelerinin bulaşma/kirlilik kaynağı olmaması, bulaşma riskine maruz kalmayacak şekilde depolanması, ambalajlama işleminin ürüne bulaşmayı önleyecek şekilde yapılması ve gıdalar için yeniden kullanılacak ambalaj malzemelerinin kolaylıkla temizlenebilir ve gerektiğinde dezenfekte edilebilir olması gerekiyor.

Gıda ile temas eden ambalaj üreticisinin, ürün güvenliğini etkileyen tehlikelerin önceden belirlenmesi ve kontrol altına

alınmasını sağlayan "Tehlike Analizi ve Kritik Kontrol Noktaları" (HACCP) sisteminin gereklerini de yerine getirmesi gerekiyor. Buna göre, herhangi bir tehlikenin oluşabileceği tüm üretim ve işleme aşamalarının belirlenmesi, bu aşamalar için etkin denetim prosedürleri izlenmesi ve kontrol altına alınması gereken aşamada gerekli önlemin alınması gerekiyor. Üreticiler, aynı zamanda, bu şartları karşıladıklarını kanıtlayan belgeleri üye ülkelerin yetkili otoritelerine sunmakla yükümlü.

852/2004/EC sayılı, Gıda maddelerinin hijyenine ilişkin Tüzük

45. TÜRKİYE GIDA İLE TEMAS EDEN ÜRÜNLERE İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?

Türkiye'nin, gıda ile temas eden ambalajlar konusunda, bu malzemelere ilişkin genel kuralları belirleyen AB mevzuatı ile uyumu oldukça sınırlı. Gıda ile temas eden malzemelere ilişkin genel kuralları içeren çerçeve AB düzenlemesinin ambalajlama ve etiketlemeye ilişkin hükümleri, 2002 yılında çıkarılan "Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Madde ve Malzemeler Tebliği" ve "Gıda Maddeleri ile Temas Eden Madde ve Malzemelerde Bulunacak Sembolün Belirlenmesi Tebliği" ile mevzuata aktarılmış bulunuyor. Ancak, düzenlemenin gıda ile temas eden maddelere ilişkin izin listeleri oluşturulması ve bu maddelerin güvenlik değerlendirmelerine tabi tutulmasına ilişkin bölümlerine henüz uyum sağlanmış değil. Benzer şekilde, söz konusu maddelere ilişkin **iyi imalat uygulamaları** ve **akıllı ve aktif ambalajlara** ilişkin AB kurallarının da Türk mevzuatına aktarılması gerekiyor.

Aktif ve akıllı ambalajlar dışındaki, diğer gıda ile temas eden ambalaj türlerine ilişkin özel düzenlemelere uyum ise büyük ölçüde sağlanmış durumda. 2005 ve 2008 yıllarında çıkarılan/yenilenen tebliğler³¹ ile **plastik ambalajlar** ve bu ambalajların malzemelerine uygulanan testlere ilişkin düzenlemeler

mevzuata aktarılırken, **geri dönüştürülmüş plastik malzemelere** ilişkin ek yükümlülüklerle uyum henüz sağlanmış değil. Bunun yanı sıra, plastik ambalajlarda kullanılan **vinil klorür, vinil klorür monomer** ve **epoksi türevi maddelere** ilişkin özel düzenlemelere uyum da ilgili tebliğler³² ile sağlanmış bulunuyor. Öte yandan, **rejener selüloz filmler** ve **seramik** ambalaj materyallerine ilişkin düzenlemeler³³ de AB mevzuatı ile uyum çalışmaları doğrultusunda yürürlüğe girdi.

AB'nin **gıda hijyenine** ilişkin mevzuatının ambalajlama ile ilgili bölümleri Türk mevzuatına aktarılmış olmakla birlikte³⁴, Türkiye'nin Katılım Süreci için AB Stratejisi Eylem Planı'nda, söz konusu düzenlemelerde yapılacak değişikliklerle tam uyumun 2010-2011 döneminde sağlanması öngörülmüyor.

II.4. AHŞAP AMBALAJ ÜRÜNLERİ

46. AHŞAP AMBALAJ MALZEMESİ ÜRETİCİLERİ NELERE DİKKAT ETMELİ?

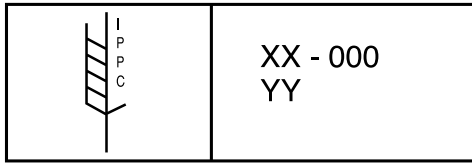
AB'nin bitki sağlığı politikaları kapsamındaki önceliklerinden biri de, bitki ve bitki ürünlerine zarar veren organizmaların AB'ye girişini veya AB içinde yayılmasını engellemek. Bu amaçla kabul edilen AB düzenlemesine 2004 yılında eklenen bazı hükümler, spesifik olarak, ahşap ambalaj malzemelerini hedef alıyor. Çünkü, AB'ye bu tür ambalajlarla ithal edilen ürünler, bitkilere zararlı organizmaları da beraberinde getirme riski taşıyor. İlgili düzenlemenin getirdiği kurallar, Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü'nün (FAO) bitki sağlığı standartlarına (ISPM 15) dayanıyor. Buna göre, AB'ye giren üçüncü ülke menşeli ahşap ambalaj malzemelerinin (kasa, kutu, palet vb.) ısı işlem görmüş veya fümige edilmiş³⁵ ve "ISPM 15" mührü ile işaretlenmiş olması gerekiyor. Söz konusu mühür; uluslararası düzeyde tanınan ve dillere

(31) 2008/7 sayılı Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemeler Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ, 2005/34 sayılı Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemelerin Bileşenlerinin Migrasyon Testi İçin Temel Kurallar Tebliği ve 2008/8 sayılı Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemelerin Bileşenlerinin Migrasyon Testinde Kullanılan Gıda Benzerleri Listesi Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ

(32) 2002/23 sayılı Türk Gıda Kodeksi Madde ve Malzemelerden Gıda Maddelerine Geçen Vinil Klorür Miktarı Analiz Metodu Tebliği, 2002/5 sayılı Gıda Maddeleri ile Temas Eden ve Vinil Klorür Monomer İçeren Madde ve Malzemeler Hakkında Tebliğ, 2006/39 sayılı Madde ve Malzemelerdeki Vinil Klorür Monomer Miktarı Analiz Metodu Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ ve 2008/23 sayılı Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Epoksi Türevi Madde ve Malzemeler Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ

(33) 2009/64 sayılı Türk Gıda Kodeksi Gıda Maddeleri ile Temas Eden Rejener Selüloz Filmlerden Yapılmış Madde ve Malzemeler Tebliği ve 2007/30 sayılı Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Seramik Malzemeler Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliği

göre değişmeyen Uluslararası Bitki Koruma Sözleşmesi'nin (IPPC) logosu ile ülke, üretici ve uygulanan işlemleri ifade eden 3 ayrı koddan (Şekil-5) oluşuyor. Kalınlığı 6mm'yi aşmayan veya yalnızca AB içi ticarete kullanılan ahşap ambalaj malzemeleri ise bu yükümlülüklerden muaf tutuluyor.

Şekil 5

Düzenlemede öngörülen fümigasyon işleminin gerçekleştirilmesi için başvuru yöntemlerinden biri, ahşap ambalaj malzemelerinin, zararlı bileşenlerden, "metil bromürü" (MB) gazı kullanılarak arındırılmasını öngörüyor. Ancak, uluslararası ISPM-15 standartlarının izin verdiği bu yöntem, artık "AB içinde" uygulanamıyor. AB'nin Eylül 2008'de kabul ettiği bir Karar³⁶, metil bromürünün, bitki koruma ürünlerinde fümigasyon yöntemi olarak kullanılmasını yasaklıyor. Karar uyarınca, AB üyesi devletlerde metil bromürü içeren ürünlere verilen izinler, 18 Mart 2009'a kadar geri çekildi. Mevcut stoklar için tanınan ek süreler de, 18 Mart 2010 itibarıyla sona erdi. Bununla birlikte, AB'ye ihracat yapan üçüncü ülkeler, fümigasyon işlemi için kendi sınırları içerisinde metil bromürü kullanmaya devam edebiliyor. Çünkü Karar, yalnızca AB içinde gerçekleştirilen fümigasyon işlemlerini kapsıyor.

[2000/29/EC sayılı, bitki veya bitki ürünlerine zarar veren organizmaların Topluluğa girişi ve Topluluk içinde yayılmasına karşı alınması gereken koruyucu önlemlere ilişkin Direktif ; 2000/29/EC sayılı Direktif'i tadil ederek, düzenleme-ye, ahşap ambalaj malzemelerine ilişkin hükümler ekleyen 2004/102/EC sayılı Direktif](#)

(34) Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik ve Gıda ve Gıda ile Temasta Bulunan Madde ve Malzemelerin Piyasa Gözetimi, Kontrolü ve Denetimi ile İşyeri Sorumluluklarına Dair Yönetmelik

(35) Fümigasyon, "zararlı organizmaları imha etmek amacıyla, belirli sıcaklıktaki kapalı bir ortama, gaz halinde etki eden bir fumigantı belirli miktarda verme ve belirli bir süre ortamda tutma işlemi"ni ifade ediyor.

(36) 2008/753/EC sayılı, "metil bromürü'nün 91/414/EEC sayılı Direktif'in EK 1'ine dahil edilmemesi ve bu maddeyi içeren bitki koruma ürünlerine verilen izinlerin geri çekilmesine ilişkin Karar

47. TÜRKİYE AHŞAP AMBALAJ ÜRÜNLERİNE İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?

2009 yılında, AB mevzuatı temel alınarak hazırlanan "Zirai Karantina Yönetmeliği", ahşap ambalaj malzemelerini, "belli bir ürüne veya eşyaya bağlı olmaksızın, bir malın desteklenmesi, korunması veya taşınmasında kullanılan; palet, sandık, tahta kasa, kablo makarası, silindir kasa, ambar rafı, yükleme tahtası gibi odundan mamul, kalınlığı 6 mm'nin üzerindeki ambalaj veya ambalaj destek malzemeleri" olarak tanımlıyor. Böylelikle, ilgili AB düzenlemesinin 6mm'den küçük ahşap ambalaj malzemeleri için öngördüğü muafiyet de dikkate alınıyor. Yönetmeliğin, bitki ve bitkisel ürünlerin ithalatında aranan özel şartları ortaya koyan eki, odun, kereste ve yonga gibi ahşap malzemelerin ısı işlem ve fümigasyona tâbi tutulması ile ilgili koşullara açıklık getiriyor. Yönetmeliğe göre, ahşap ambalaj materyallerinin, kabuğu soyulmuş odunlardan elde edilmiş olması ve AB mevzuatında da öngörüldüğü gibi, ISPM-15 standartlarına uygun olarak işaretlenmiş olması gerekiyor.

Ahşap ambalaj malzemelerinin işaretlenmesine ilişkin detaylar ise, Mayıs 2010'da kabul edilen "Bitki Sağlığı Önlemlerine Yönelik Ahşap Ambalaj Malzemelerinin İşaretlenmesine Dair Yönetmelik" ile düzenleniyor. Buna göre, ithal edilen ürünlerde kullanılan ahşap ambalaj malzemelerinin, ısı işleminden (HT) geçirilmiş olması ve bu işleminden geçirildiğine dair ISPM-15 logosunu taşıması gerekiyor. Yönetmeliğin getirdiği yeni bir hüküm, AB'deki metil bromürü yasağını da Türk mevzuatına aktarıyor. Düzenlemenin ilgili maddesi, kullanıcıya ve çevreye verdiği zararlar sebebiyle, Türkiye'de, ISPM-15 fümigasyon yöntemi olarak "metil bromürü gazı" kullanılmasını yasaklıyor.

Bunun yanı sıra, 11 Haziran 2010'da kabul edilen "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu"; ahşap ambalaj maddesi üretenlerin özel bir izne tabi tutulmasını, izni

olmadan ahşap malzeme üretenlerin faaliyetlerinin durdurulmasını, 20.000 TL para cezasına çarptırılmasını ve ithalatta kullanılan ahşap ambalaj malzemelerinin kontrol edilmesini öngörüyor. Ayrıca, onaylı olduğu halde Bakanlıkça belirlenen esaslara aykırı üretim yapanlara öncelikle 10.000 TL, bir yıl içerisinde aynı fiilin tekrarı hâlinde ise 20.000 TL idarî para cezası verilmesi de öngörülüyor.

II.5. AMBALAJLAMA VE ETİKETLEME ŞARTLARI

48. AB'DE BELİRLİ ÜRÜNLERE ÖZEL AMBALAJLAMA VE ETİKETLEME ŞARTLARI VAR MI?

AB'nin hızlı dondurulmuş gıdalardan deterjanlara, alkollü içeceklerden tekstil ürünlerine kadar çeşitli ürün gruplarına ilişkin düzenlemelerinde, özel ambalajlama ya da etiketleme yükümlülükleri bulunuyor. Örneğin:

- **Sigara paketlerinin** bir kenarında, kenar yüzeyinin en az %10'unu kaplayacak şekilde, zifir, nikotin ve karbon monoksit oranlarının belirtilmesi gerekiyor. Sigaranın zararına ilişkin genel uyarının ("Sigara içmek öldürür") en görünür yüzeyin alanının en az %30'unu, diğer ek uyarıların ise yüzey alanının en az %40'ını kaplaması gerekiyor. Üye devletler, ek uyarıların yanı sıra, renkli fotoğraf ya da illüstrasyon kullanma zorunluluğu getirme konusunda serbest bırakılıyor. Bu yönde bir tercih yapmaları durumunda, sigara paketlerinde kullanılacak görsel ve yazılı uyarılar, sadece Avrupa Komisyonu'nun belirlediği kaynak dokümanlardan alınabiliyor.

- **Deterjanların** etiketlerinde, ürünün tüm bileşenlerinin, konsantrasyon oranlarına göre, çoktan aza doğru sıralanması gerekiyor. Deterjanın içindeki tüm maddelerin listesinin bulunduğu bir web sayfası adresi ve deterjanda bulunan alerjik maddelerin de etikette belirtilmesi zorunlu.

- **Kozmetik ürünlerin** ambalajlarının ürünün ambalajlama işlemi sırasındaki nominal miktarı, 30 aydan daha kısa süre-

li dayanıklılığa sahip ürünler için son kullanma tarihi, daha uzun süre dayanıklı ürünler için açıldıktan sonra ne kadar süre ile güvenli kullanılabileceği bilgisi, kullanım koşulları ve alınacak önlemler vb. bilgileri açıkça görünür ve okunaklı bir biçimde barındırması gerekiyor. Bu bilgileri içermeyen ambalajlı kozmetik ürünler piyasaya sürülemiyor.

- **Hızlı dondurulmuş gıdaların** ambalajlarının, gıdanın kuru-masını ya da dışarı ile temasını engelleyecek şekilde üretilmesi gerekiyor. Etiketlerde ise, gıdanın "hızlı dondurulmuş" olduğu ibaresinin yer alması; restoranlar, hastaneler, kantinler ve nihai tüketiciler için üretilen gıdaların etiketlerinin son kullanma tarihi, saklama koşulları gibi bilgilere yer vermesi gerekiyor.

- **Organik ürünlerin** ambalajlarında, 1 Temmuz 2010 itibarıyla, AB logosu (Şekil-6) kullanımı zorunlu hale geldi. Etiketlerde, organik üretim yöntemi ve üretimde kullanılan ham maddelerin kaynaklarının belirtilmesi gerekiyor. Ambalaja kolaylıkla görünür şekilde iliştilmesi gereken etikette, ürünün organik olduğunu garanti eden kuruma ilişkin bilgilere yer vermek de zorunlu.

Şekil 6

89/108/EEC sayılı, Hızlı dondurulmuş gıda maddelerine ilişkin Direktif, 834/2007/EC sayılı, organik üretim ve organik ürünlerin etiketlenmesine ilişkin Tüzük, 648/2004/EC sayılı, Deterjanlara ilişkin Tüzük, 76/768/EC sayılı, Kozmetik ürünlere ilişkin Direktif, 2001/37/EC sayılı, Tütün ürünlerinin imalatı, sunumu ve satışına ilişkin Direktif, 2003/641/EC sayılı, Tütün paketlerinde uyarı olarak renkli fotoğraf ya da diğer illüstrasyonların kullanımına ilişkin Karar

49. AMBALAJLI GIDALARDA PARTİ NUMARASI HANGİ ÜRÜNLER İÇİN ZORUNLU?

Gıda maddelerinin parti numaraları üretici, imalatçı, ambalajlama işlemini gerçekleştiren ya da ilk satıcıdan biri tarafından belirleniyor ve iliştiliyor. Parti numarası olmayan gıda maddesi piyasaya sürülemiyor. Hazır ambalajlı gıda maddelerinde, parti numarası, ambalaj ya da etiket üzerinde, başında "L" harfi bulunacak şekilde yer alıyor. Önceden ambalajlanmamış gıda maddelerinde ise, parti numarası, ambalaj veya kutuda, buralarda uygulanıyorsa da ilgili ticari belgelerde ibraz ediliyor. Numara, etiketteki diğer işaretlerden rahatlıkla ayırdedilebiliyorsa, "L" harfi kullanılmayabiliyor.

Parti numarası uygulaması, aşağıdaki ürünler dışındaki tüm ürünler için zorunlu:

- Geçici depo veya ambarlara, hazırlama veya ambalajlama tesislerine satılan veya gönderilen, üretici birliklerine sevk edilen, hazırlama veya üretim tesisleri için toplama sistemlerine bırakılan tarımsal ürünler,
- Satış noktasındaki tüketiciye yönelik ön paketleme yapılmamış ve alıcı isteğine bağlı olarak paketlenmiş veya hemen satışa sunulmak üzere ön paketleme yapılmış gıda maddeleri,
- Paketinin veya kutusunun en uzun kenarının bulunduğu yüzey alanı 10cm2'den küçük olan gıda maddeleri,
- Tek porsiyonluk dondurmalar.

[89/396/EEC sayılı, Gıda maddelerinin parti numaralarına ait işaret veya sembollere ilişkin Direktif](#)

50. TÜRKİYE AMBALAJLAMA VE ETİKETLEME KONUSUNDA AB İLE NE KADAR UYUMLU?

AB'nin, belirli ürünlerin ambalajlanması ve etiketlenmesine ilişkin spesifik düzenlemelerinde yer alan kuralların birçoğu, Türk mevzuatına aktarılmış bulunuyor. Örneğin;

tütün mamulleri, deterjanlar, organik ürünler, kozmetik ürünler ya da hızlı dondurulmuş gıdalara ilişkin etiketleme koşullarını belirleyen Türk mevzuatı³⁷, ilgili AB düzenlemeleri ile büyük ölçüde uyumlu. Ancak, AB düzenlemeleri, henüz Türk mevzuatında karşılığı bulunmayan bazı spesifik kurallar da içeriyor. Örneğin, Türkiye'de uygulanan "Deterjanların Nitelikleri ile Ambalaj ve Etiketlerine Dair Tebliğ", AB'de olduğu gibi, deterjanların içerik maddelerinin listesinin bir web sitesinde yayınlanması ve ürünün etiketinde bu siteye yer verilmesi gibi bir yükümlülük içermiyor. Bu alanda tam uyumun sağlanması için, "Türkiye'nin Katılım Süreci için AB Stratejisi 2010-2011 Eylem Planı"nda da yer verilen, "Deterjanlar ve Deterjanlarda Kullanılan Yüzey Aktif Maddeler Hakkında Tebliğ" in kabul edilmesi gerekiyor. Bununla birlikte, Türk mevzuatında öngörülen bazı önlemler, AB'nin belirlediği asgari yükümlülüklerden daha sıkı kurallar getiriyor. Örneğin AB, sigara paketlerinin üzerindeki uyarılarda renkli fotoğraf ya da illüstrasyon kullanılmasını, üye devletlerin tercihine bırakıyor. Türkiye'de ise, İngiltere, Belçika ve Romanya gibi bazı AB ülkelerinde de olduğu gibi, "birleşik uyarı sistemi" kapsamında, bu tür fotoğraf ve illüstrasyonların kullanımı zorunlu hale getirildi. Bu konuda, uygulama başlamadan önce üretilen ve halihazırda stoklarda bulunan ürünlere tanınan geçiş süresi, 1 Ocak 2011'de doluyor. Bu tarih itibarıyla, piyasalarda uyarı resmi taşımayan sigara paketi kalmayacak.

Türkiye, gıda maddelerinin parti numaralarına ilişkin AB düzenlemesine de, 2002 yılında çıkarılan bir Tebliğ³⁸ ile uyum sağladı. "Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname" uyarınca, söz konusu Tebliğ hükümlerine uymayan iş yerleri hakkında yasal işlem yapılıyor. Tebliğ'in uygulanması ile ilgili denetim ise, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı'nın sorumluluğunda.

(37) Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik; Deterjanların Nitelikleri ile Ambalaj ve Etiketlerine Dair Tebliğ; Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik; Kozmetik Yönetmeliği; Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıda Maddeleri Tebliği

(38) 2002/6 sayılı Gıda Maddelerinin Parti Numaralarına Ait İşaretlerin veya Sembollerin Belirlenmesi Hakkında Tebliğ

II.6. AMBALAJ SEKTÖRÜ VE KİMYASALLARA İLİŞKİN AB DÜZENLEMELERİ

51. KİMYASAL KULLANAN AMBALAJ ÜRETİCİLERİNİN SORUMLULUKLARI NELER?

Kimyasalların kayıt altına alınması, değerlendirilmesi, izne tâbi tutulması ve sınırlandırılmasını kapsayan REACH Tüzüğü, kimyasal maddelerden kaynaklanan riskleri kontrol altına alarak, çevreyi ve insan sağlığını üst düzeyde koruyor. Bu çerçevede, sanayiye, kimyasalların güvenli kullanımından emin olunmasını sağlayacak verilerin toplanması ve üretilmesi yükümlülüğü getiriliyor.

REACH Tüzüğü kapsamında, ambalaj üreticilerinin, yılda 1 tondan fazla kullandıkları kimyasalların, bu kimyasalların üreticileri tarafından kayıt ettirildiğinden emin olmaları ve söz konusu üreticileri bu maddeleri ambalaj üretiminde nasıl kullandıkları konusunda, kayıt başvurusu yapılmadan önce bilgilendirmeleri gerekiyor. Kimyasalın kasıtlı olarak ambalajdan açığa çıkması (gıda ile temas eden akıllı ambalajlarda olduğu gibi) söz konusu ise, kayıt başvurusunda bu durumun belirtilmesinin de temin edilmesi lazım.

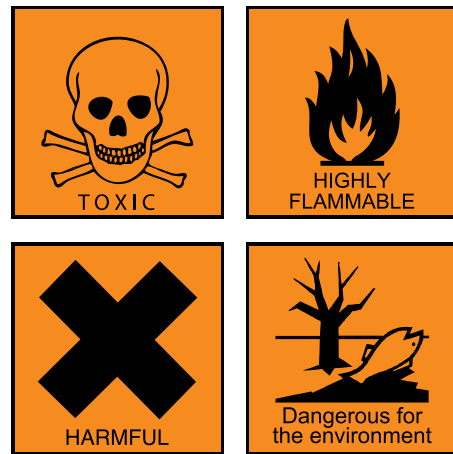
1907/2006/EC sayılı, Kimyasalların kayıt altına alınması, değerlendirilmesi, izne tabi tutulması ve sınırlandırılmasına ilişkin Tüzük

52. TEHLİKELİ MADDE VE MÜSTAHZARLAR NASIL AMBALAJLANIYOR?

AB'de, tehlikeli maddelerin ve müstahzarların³⁹ insan sağlığı ve çevre üzerinde yaratabilecekleri olumsuz etkilerin önlenmesi amacıyla, ambalajlarına ve etiketlerine ilişkin bazı kurallar bulunuyor. Bu şartları yerine getirmeyen ambalajlı madde ve müstahzarlar piyasaya sürülemiyor. Buna göre, özel güvenlik cihazlarının öngörülmediği durumlar dışında, ambalajın, içeriğinin dışarı çıkmasını önleyecek şekilde üretilmesi şart. Ambalaj ve kilidini oluşturan materyallerin ambalaj içeriği ile

tehlikeli bileşikler oluşturacak cinsten malzemeler olmamaları, sağlam ve dayanıklı olmaları gerekiyor. Değiştirilebilir kilitli kap ambalajların, ambalaj içeriği dışarı çıkmadan yeniden kapatılabilecek şekilde tasarlanması gerekiyor. "Çok zehirli", "zehirli" veya "aşındırıcı" olarak etiketlenen tehlikeli maddeleri içeren kapların çocukların açamayacağı şekilde kilitlenmesi; bu maddelerle birlikte "zararlı", "çok kolay alevlenir" veya "kolay alevlenir" olarak etiketlenen maddelerin ambalajlarının dokunsal tehlike işareti taşıması gerekiyor. Tehlikeli müstahzarlar ise, çocukların ilgisini çekecek ya da tüketiciyi yanıltacak şekilde ambalajlanamıyor.

Tehlikeli maddelerin ve müstahzarların ambalajlarında ya da etiketlerinde, tehlike sembolü (Şekil-7) ve tehlike işaretinin turuncu zemin üzerine siyah baskı ile bulundurulması gerekiyor.⁴⁰ Asgari 52x74 mm boyutunda olması gereken etiket, ambalajın bir veya birkaç yüzeyine, ambalaj normal konumundayken üzerindeki bilgiler yatay olarak okunabilecek şekilde sıkıca iliştiliyor. Tehlike sembollerinin etiketin yüzey alanının en az 1/10'unu kaplaması gerekiyor. Etiket renginin ve görünümünün, tehlike sembolleri açıkça fark edilecek

Şekil 7

(39) Tehlikeli kabul edilen müstahzarlar, en az bir tehlikeli madde içeriyor.

(40) Sembol ve işaretler: http://ec.europa.eu/environment/chemicals/dansub/pdfs/annex2_en.pdf

şekilde olması, etiketteki bilgilerin kolaylıkla okunabilecek büyüklükte ve aralıktta yazılması gerekiyor. Ambalaj, etiketleme için çok küçükse ya da etiketlemeye uygun değilse, etiketleme başka uygun yollarla yapılıyor.

Söz konusu etiket şartları bazı istisnai durumlarda sağlanmış kabul ediliyor:

- Etiketli bir dış ambalaj içinde iç ambalajlar olması durumunda; dış ambalaj tehlikeli maddelerin taşınmasına ilişkin uluslararası taşımacılık kurallarına⁴¹ uygun olarak, iç ambalajlar ise AB kurallarına göre etiketlenmişse,
- Tek ambalaj olması durumunda; ambalaj, tehlikeli maddelere ilişkin uluslararası taşımacılık kurallarına uygun olarak etiketlenmişse, taşınabilir gaz silindirleri gibi özel ambalaj tipleri için AB düzeyinde belirlenen koşullar yerine getirilmişse.

Son kullanıcıya nihai ürün olarak ulaşan bazı maddelerin ve müstahzarların ambalajları ve etiketleri tüm bu yükümlülüklerin dışında tutuluyor: tıbbi ürünler, kozmetik ürünler, atık niteliğindeki madde karışımları, gıda maddeleri, hayvan yemleri, tarım ilaçları, radyoaktif maddeler, izin prosedürüne tabi olan madde ve müstahzarlar, doğrudan fiziksel temasta kullanılan tıbbi cihazlar.

Tehlikeli maddeler ve müstahzarlarla ilişkin kuralları getiren düzenlemelerin yerini, 1 Haziran 2015 itibariyle, 2008 yılında kabul edilen yeni bir düzenleme alacak. Söz konusu yeni düzenleme, tehlikeli madde ve müstahzarların ambalaj ya da etiketlerindeki tehlike sembolleri için kırmızı çerçeve içinde görsel, tehlike işaretleri yerine sözcükler ve ihtiyati ifadeler kullanma kuralını getiriyor. (Şekil-8)

[67/548/EC sayılı, Tehlikeli maddelerin sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Direktif; 1999/45/EC sayılı, Tehlikeli müstahzarların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Direktif; 1272/2008/EC sayılı, Maddelerin](#)

(41) Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR)

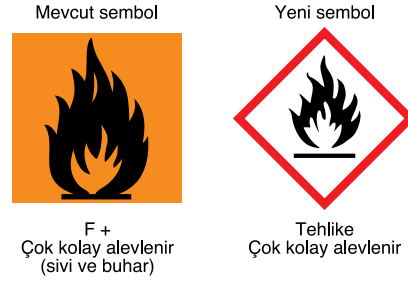
(42) 67/548/EC sayılı, tehlikeli maddelerin sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Direktif ve 1999/45/EC sayılı, tehlikeli müstahzarların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Direktif

(43) Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete Tarihi: 26 Aralık 2008, Resmi Gazete Sayısı: 27092 Mükerrer

(44) 1272/2008/EC sayılı, Maddelerin ve karışımların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Tüzük

(45) Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, "Türkiye'nin Katılım Süreci için AB Stratejisi / 2010-2011 Eylem Planı", s.120

ve karışımların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Tüzük

Şekil 8

53. TÜRKİYE KİMYASALLARA İLİŞKİN AB DÜZENLEMELERİ İLE NE KADAR UYUMLU?

Türkiye'nin, kimyasalların kayıt altına alınması, değerlendirilmesi, izne tabi tutulması ve sınıflandırılmasına ilişkin REACH Tüzüğü ile ilgili uyum çalışmaları halihazırda devam ediyor. Tehlikeli madde ve müstahzarların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin AB düzenlemeleri⁴², REACH Tüzüğü'nün getirdiği değişiklikler de dikkate alınarak, Aralık 2009'da yürürlüğe giren bir Yönetmelik⁴³ ile Türk mevzuatına aktarıldı. 1 Haziran 2015 itibariyle bu düzenlemelerin yerini alacak olan yeni AB Tüzüğü'nün⁴⁴ ise, 2010 yılı içerisinde Türk mevzuatına aktarılması planlanıyor.⁴⁵

II.7. AMBALAJ SEKTÖRÜ VE TEHLİKELİ MALLARIN TAŞINMASI

54. TEHLİKELİ MADDELERİN TAŞINMASINA İLİŞKİN AMBALAJ KOŞULLARI NELER?

Tehlikeli malların taşınmasına ilişkin AB düzenlemesi, bu malların AB içinde (üye ülkeler içerisinde ve arasında) kara, demir ve denizyolu ile taşınmasını kapsıyor. Söz konusu düzenleme, tehlikeli malların uluslararası taşımacılığına ilişkin kuralları belirleyen anlaşmaların (Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR), Tehlikeli Malların

Demiryolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Düzenlemeler (RID) ve Tehlikeli Malların İç Su Yolları ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADN)), ulusal taşımacılık faaliyetlerinde de geçerli olacak şekilde uygulanmasını öngörüyor. AB çapında tehlikeli malların taşınmasına ilişkin koşulları uyumlaştıran düzenleme, ortak ulaştırma piyasasının sorunsuz işleyişini de garanti ediyor.

Düzenlemenin AB hukukuna aktardığı ADR Anlaşması'na göre, karayolu ve denizyolu ile taşınan tehlikeli malların ambalajlarının hiçbir şekilde sızıntı yapmaması, taşınmaya hazırlanırken ve taşınma sırasında oluşabilecek darbe, titreşim, sıcaklık ve nem değişimi gibi koşullara dayanıklı olacak şekilde üretilmesi gerekiyor. Taşıma esnasında ambalajların dış kısmına herhangi bir artık tehlikeli mal yapılmaması lazım. Tehlikeli mallarla doğrudan temasta olan ambalajların, içeriğinden olumsuz etkilenmemesi ve tehlikeli bir reaksiyona yol açmaması, bunun için gerekirse iç kaplama ile donatılması gerekiyor. İç ambalajlar dışındaki tüm ambalaj çeşitlerinin belirli tasarım tiplerine uygun olarak üretilmesi ve test edilerek gerekli şartları karşıladıklarının onaylanması gerekiyor. İç ambalajların ise, normal taşıma koşullarında kırılmayacak, delinmeyecek ve içindeki maddeleri dış ambalaja sızdırmayacak şekilde dış ambalaj içine yerleştirilmesi gerekiyor.

Sıvı taşıyan ambalajlarda, taşıma esnasında sıcaklığa bağlı olarak sıvının genişlemesinden kaynaklanabilecek sızıntı veya ambalajın şeklinin bozulmasının önlenmesi için yeterli oranda boşluk bırakılması gerekiyor. Bu ambalajların normal taşıma koşullarında oluşabilecek iç basınca uygun dirence sahip olmaları ve sızdırmazlık testine tabi tutulmaları şart. Öte yandan, tehlikeli malları taşıyan plastik kap ve bidonlar gibi ambalajlar için belirlenen kullanım süresi, taşınan malzemeden kaynaklanabilecek bir nedenle daha kısa olarak belirlenmediği sürece, ambalajlar üretim tarihinden itibaren beş yıl süreyle kullanılabilir.

[2008/68/EC sayılı, Tehlikeli malların AB içinde taşınmasına ilişkin Direktif](#)

55. TÜRKİYE TEHLİKELİ MADDELERİN TAŞINMASINA İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?

Türkiye'nin tehlikeli malların karayolu ile taşınmasına ilişkin AB mevzuatına uyumunu, ADR Anlaşması ile birlikte değerlendirmek gerekiyor. Çünkü, ilgili AB düzenlemesi, ADR hükümlerinin uygulanmasını öngörüyor. Ayrıca, konunun ambalaj sektörünü ilgilendiren boyutu da, ADR'nin "Ambalajlama ve Tank Hükümleri" konulu 4. kısmında ele alınıyor. Türkiye, ilgili AB düzenlemesini mevzuatına aktarmak amacıyla, Mart 2007'de, tehlikeli maddelerin karayoluyla taşınması hakkında bir yönetmelik yayımlamış bulunuyor. Ancak, uygulamaya geçilebilmesi için ADR'nin de onaylanması gerektiğinden ve ADR'ye katılım ilişkili Bakanlar Kurulu Kararı ancak 2009'da, yayımlandığından, ADR hükümlerine ilişkin uygulama Ocak 2011 itibarıyla, Türkiye'de geçerli olacak.

Uluslararası Demiryolu Taşımalarına ait Sözleşme'ye (COTIF) 1999 yılından beri taraf olan Türkiye, tehlikeli maddelerin demiryolu ile uluslararası taşımacılığına ilişkin RID'i, sözleşmenin bir eki olarak uyguluyor. Söz konusu maddelerin iç su yolları ile uluslararası taşımacılığına ilişkin ADR Anlaşması ise henüz Türk hukukuna aktarılmış değil.

II.8. AMBALAJ TASARIMLARININ KORUNMASI

56. TASARIMLARIN KORUNMASI AMBALAJ SEKTÖRÜNÜ NASIL ETKİLİYOR?

Sınai mülkiyet haklarının korunması, ambalaj ürünleri için özel tasarımlar geliştiren üreticilerin, piyasada hakettikleri rekabet avantajını muhafaza edebilmeleri açısından büyük önem taşıyor. Piyasada, başarılı bazı markalarca geliştirilen ürün ambalajlarını; paketlemeden sunuma, ilüstrasyon ve renklerden ürün adının yazımında kullanılan tipografiye kadar birçok açıdan taklit eden çok sayıda ambalaja rastlamak mümkün. Bunun önüne geçmek için, üreticilerin, geliştirdikleri yeni ambalaj tasarımlarını ilgili otoriteler nezdinde kaydettirerek yasal güvence altına almaları, taklitleri tespit etmek amacıyla piyasayı ya-

kindan takip etmeleri ve gerektiğinde taklit tasarımlara karşı yargı yoluna başvurmaları gerekiyor. Bunun yanı sıra, tedarik ettiği ambalajın taklit olduğunun farkında olmayan, yani bilinçli olmadan, ürünleri için taklit ambalaj kullanan üreticilere de rastlanabiliyor. Bu konuda kendini güvence altına almak isteyen üreticilerin, ambalaj üreticilerinden, ürettikleri ambalajın tasarımının münhasır (exclusive) olduğuna dair güvence almaları gerekiyor.

57. AB AMBALAJ ÜRÜNLERİNE İLİŞKİN TASARIM HAKLARINI NASIL KORUYOR?

Tasarımlara ilişkin sınai mülkiyet haklarının korunması, AB düzeyinde uyumlaştırmanın oldukça gelişmiş olduğu bir alan. AB, tasarımların korunmasına ilişkin ulusal uygulamaları, tasarım sahibine tanınan haklar, bu hakların sınırları ve sağlanan yasal korumanın süresi açısından uyumlaştırmanın yanı sıra; tek bir başvuru ile tüm AB ülkelerinde koruma sağlayan ortak bir sisteme de sahip. Bu düzenlemeler uyarınca; tasarımlar için sağlanan korumanın, 25 yılı aşmayacak şekilde, bir veya birden fazla 5 yıllık dönemler için geçerli olması gerekiyor. Korumanın geçerli olduğu süre içerisinde, tasarım sahibine, geliştirdiği tasarımı kullanma ve üçüncü kişilerin kullanmasını engelleme hakkı tanınıyor. Topluluk tasarım sistemi, “tescilsiz” ya da “tescilli” olmak üzere, iki tür koruma sağlıyor. “Tescilsiz Topluluk Tasarımı”, hak sahibini, 3 yıllık bir süre için, sistematik taklit uygulamalarına karşı koruyor. “Tescilli Topluluk Tasarımı” ise, 5 ila 25 yıl arasında değişen bir süreyle, hak sahibini, hem sistematik taklitler hem de bağımsız bir şekilde benzer bir tasarım geliştirilmesine karşı koruyor. Dolayısıyla, tescilli koruma, daha resmi ve kapsamlı bir yasal güvence sağlıyor. Tescilli Topluluk korumasından yararlanmak isteyen tasarımların, “İç Pazar Harmonizasyon Ofisi”ne kaydettirilmesi gerekiyor.

[6/2002/EC sayılı, Topluluk tasarımları Tüzüğü; 98/71/EC sayılı, tasarımlara yönelik yasal koruma Direktifi](#)

58. TÜRKİYE, TASARIMLARIN KORUNMASI KONUSUNDA AB İLE NE KADAR UYUMLU?

Türkiye’de, tasarımlara ilişkin sınai mülkiyet haklarının korunması, halihazırda, “Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile düzenleniyor. Kararname, korumanın kapsamı, süresi ve tasarım sahibine tanınan haklar gibi temel konularda, ilgili AB düzenlemesi ile uyumlu. Ancak, başta hukuki başvuru yolları ve yaptırımlar olmak üzere, ilgili mevzuatın her anlamda AB ile uyumlaştırılması amacıyla, konunun yeni bir yasa ile düzenlenmesi planlanıyor. Aralık 2008’de yayımlanan Ulusal Program’da, söz konusu yasanın 2009 yılı içerisinde kabul edilmesi öngörülmüştü. Ancak, bu amaçla hazırlanan ve Şubat 2009’da TBMM Başkanlığı’na sunulan kanun tasarısı, henüz yasalaşmış değil. Tasarımın kabul edilmesi ile birlikte, uygulamada karşılaşılan sorunların da giderilmesi bekleniyor. Nitekim, AB’nin 2009 İlerleme Raporu’nda da dikkat çekildiği gibi, Türkiye’de sınai tasarım haklarının korunmasına ilişkin sıkıntılar devam ediyor. Bu alanda kaydedilecek ilerlemeler, ambalajları sistematik olarak taklit edilen birçok marka açısından büyük önem taşıyor.

Ayrıca, AB’nin “Topluluk tasarım” sistemi sayesinde, Türk ambalaj firmalarının, tek bir başvuru ile ambalaj tasarımlarına AB düzeyinde yasal koruma sağlamaları da mümkün. Sistem, ikâmet yeri, iş yeri, sınai ya da ticari işletmesi AB sınırları içinde olmayanlara da açık. Ancak, İç Pazar Harmonizasyon Ofisi’ne (OHIM) AB dışından yapılan başvuruların ileriki aşamalarında, özel vekillerin devreye girmesi gerekiyor. Başvuru sahibini temsil işlevini üstlenecek vekilin; OHIM’in profesyonel temsilciler listesinde yer alması, hukuk görevlisi olması veya AB’de yerleşik bir işletmenin çalışanı olması gerekiyor. AB içinde ikamet eden ya da işletmesi bulunanlar ise, aynı işlemleri vekile ihtiyaç duymaksızın yürütebiliyor.

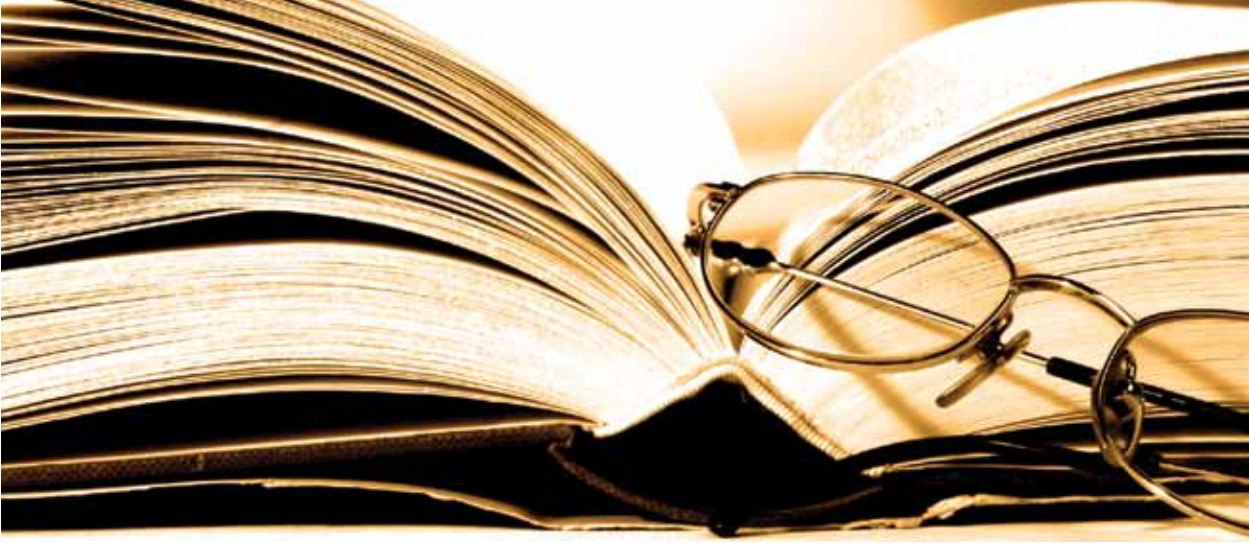
59. AB'NİN YENİ ÜYELERİ, SEKTÖRE İLİŞKİN GEÇİŞ SÜRELERİ ALDILAR MI?

AB'ye 2004 ve 2007'de katılan yeni üyelerin müzakere deneyimleri incelendiğinde, Estonya dışındaki tüm adayların, 94/62/EC sayılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'ne uyum sağlamak için geçiş sürelerinden yararlandığı dikkat çekiyor. Geçiş süresi tanınan konuların neredeyse tümü, ambalaj atıklarının geri kazanımı ve geri dönüşümü için belirlenen hedefler ile ilgili. AB, yeni üyelere, bu hedeflere tam uyum sağlamaları için belirli bir süre tanımakla birlikte, bu süre içerisinde yürütecekleri uyum çalışmalarının kademeli bir takvime bağlanmasını şart koşuyor.

Örneğin; düzenlemenin kabul edildiği 1994 yılında, ambalaj atıklarının ağırlık olarak en az %50'sinin geri kazanılması için hedeflenen tarih 30 Haziran 2001. AB'ye 2007'de katılan Bulgaristan'a ise, bu hedefi karşılaması için, 31 Aralık 2011'e kadar süre tanındı. Ancak Bulgaristan, bu geçiş süresinden yararlanabilmek için; aynı hedefi, 31 Aralık 2006'ya kadar %35, 2007'ye kadar %39, 2008'e kadar %42, 2009'a kadar %46, 2010'a kadar ise %48 oranında gerçekleştirmeyi taahhüt etti.

Bulgaristan, AB'nin bu konudaki 2001 hedefinin (%50) yanı sıra, 31 Aralık 2008 için belirlediği %60'lık geri kazanım hedefi konusunda da, 31 Aralık 2014'e kadar uzayan bir geçiş süresinden faydalanıyor. Bu süre içerisinde de, hedeflenen geri kazanım miktarını sırasıyla 2011'de %50, 2012'de %53, 2013'te ise %56 oranında gerçekleştirmesi gerekiyor. Romanya, Çek Cumhuriyeti, G.Kıbrıs, Macaristan, Litvanya, Polonya, Slovenya, Slovakya ve Malta da, geri kazanım ve geri dönüşüm konusunda benzer geçiş süreleri tanınan üye devletler arasında.

Geri kazanım hedefleri dışında, geçiş süresi tanınan diğer bir konu ise, "Direktif'in gereklerini karşılayan ambalajların piyasaya sürülmesini engellememe" yükümlülüğü. Malta, bu konuda, yalnızca alkol oranı %2'nin altında olan gazlı içecekler ile sınırlı olmak şartı ile, 31 Aralık 2007'ye kadar tanınan bir geçiş süresinden faydalandı. Bu tür içecekler, Malta mevzuatına göre, yeniden doldurulabilir şişelerde piyasaya sürüldüğünden veya doğrudan büyük metal fiçilerden doldurularak tüketildiğinden, Malta'nın, diğer AB ülkelerinden gelen aynı özelliğe sahip ürünlerin kendi sınırları içinde piyasaya sürülmesini bir süre daha engellemesine izin verildi.

AB MEVZUATI

- 94/62/EC sayılı, Ambalaj ve ambalaj atıklarına ilişkin Direktif
- 2005/C44/13 sayılı, 94/62/EC sayılı Direktif'in uygulanmasına ilişkin Tebliğ
- 75/442/EEC sayılı, Atıklara ilişkin Direktif
- 97/129/EC sayılı, 94/62/EC sayılı Direktif doğrultusunda, ambalaj materyallerine yönelik bir tanımlama sistemi oluşturan Karar
- 1999/177/EC sayılı, 94/62/EC sayılı Direktif'te belirlenen ağır metal konsantrasyon seviyeleri konusunda, plastik kasa ve paletler için derogasyon koşullarını belirleyen Karar
- 2001/171/EC sayılı, 94/62/EC sayılı Direktif'te belirlenen ağır metal konsantrasyon seviyeleri konusunda, cam ambalajlar için derogasyon koşullarını belirleyen Karar
- 2005/270/EC sayılı, 94/62/EC sayılı Direktif doğrultusunda, veritabanı sistemine ilişkin formatları belirleyen Karar
- COM(2006)767 sayılı, "94/62/EC sayılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifinin Uygulanışı ve Çevre ile İç Pazar'ın İşleyişi Üzerindeki Etkisi" başlıklı Komisyon Raporu, Aralık 2006
- COM(2005)666 sayılı, "Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı-Atıkların Engellenmesi ve Geri Dönüştürülmesine İlişkin Tematik Strateji", Aralık 2005

- COM(2003)250 sayılı, 1998-2000 döneminde AB atık mevzuatının uygulanışına ilişkin Komisyon Raporu
- 98/34/EC sayılı, Teknik standartlar ve düzenlemeler alanında ve Bilgi Toplumu hizmetleri kurallarında bilgi sağlanmasına ilişkin prosedürü belirleyen Direktif
- 768/2008/EC sayılı, Ürünlerin pazarlanmasına ilişkin ortak çerçeveyi belirleyen Karar
- 94/55/EC sayılı, Tehlikeli malların karayolu ile taşınmasına ilişkin üye devlet hukuklarının uyumlaştırılması hakkında Direktif
- 2008/68/EC sayılı, Tehlikeli malların AB içinde taşınmasına ilişkin Direktif
- 67/548/EC sayılı, Tehlikeli maddelerin sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Direktif
- 1999/45/EC sayılı, Tehlikeli müstahzarların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Direktif
- 1272/2008/EC sayılı, Maddelerin ve karışımların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasına ilişkin Tüzük
- 1907/2006/EC sayılı, Kimyasalların kayıt altına alınması, değerlendirilmesi, izne tabi tutulması ve sınırlandırılmasına ilişkin Tüzük
- 76/211/EEC sayılı, Bazı hazır ambalajlı ürünlerin ağırlık veya

- hacim esasına göre miktar tespitine ilişkin üye devletlerin yasalarının uyumlaştırılması hakkında Direktif
- 607/2009/EC sayılı, Bazı şarap ürünlerinin korunan yöresel adları ve coğrafi işaretleri, geleneksel terimleri, etiketleme ve sunumlarına dair 479/2008/EC sayılı Tüzüğün uygulanmasına ilişkin bazı kuralları belirleyen Tüzük
 - 80/232/EEC sayılı, Hazır ambalajlı belirli ürünlerde izin verilen nominal kapasite ve miktarlara ilişkin Direktif
 - 2007/45/EC sayılı, Hazır ambalajlı ürünlerin nominal miktarlarına ilişkin kuralları belirleyen Direktif
 - 75/106/EEC sayılı, Belirli sıvı mamullerin hacmine ilişkin Direktif
 - 75/107/EEC sayılı, Ölçü kapları olarak kullanılan şişeler hakkında Direktif
 - 1935/2004/EC sayılı, Gıda ile temas eden malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük
 - 2023/2006/EC sayılı, Gıda ile temas eden maddelere ilişkin iyi imalat uygulamaları hakkında Tüzük
 - 450/2009/EC sayılı, Gıda ile temas eden aktif ve akıllı malzeme ve maddelere ilişkin Tüzük
 - 2002/72/EC sayılı, Gıda ile temas eden plastik malzemelere ilişkin Direktif
 - 82/711/EEC sayılı, Gıda maddeleri ile temas eden plastik malzeme ve bileşenlerinin gıda ürünlerine geçmesi ile ilgili testlere ilişkin temel kuralları belirleyen Direktif
 - 85/572/EEC sayılı, Gıda ile temas eden plastik malzeme ve bileşenlerin gıdaya bulaşması ile ilgili testlerde kullanılan gıda simulantlarının listesini belirleyen Direktif
 - 282/2008/EC sayılı, Gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallere ilişkin Tüzük
 - 78/142/EEC sayılı, Gıda ile temas eden ve vinil klorür monomer içeren madde ve mayertallere ilişkin üye devletlerin hukuklarının yakınlaştırılmasına ilişkin Direktif
 - 80/766/EEC sayılı, Gıda ile temas eden madde ve materyallerdeki vinil klorür monomer oranlarının resmi kontrollerinin analiz yöntemlerini belirleyen Direktif
 - 81/432/EEC sayılı, Gıda içinde açığa çıkan vinil klorürün resmi kontrollerinin analiz yöntemini belirleyen Direktif
 - 1895/2005/EC sayılı, Gıda ile temas eden materyallerde bazı epoksi türevi maddelerin sınırlandırılmasına ilişkin Tüzük
 - 2007/42/EC sayılı, Gıda ile temas eden ve rejenere selüloz filminden yapılan materyallere ilişkin Direktif
 - 84/500/EEC sayılı, Üye Devletlerin gıda maddeleri ile temas eden seramik ürünleri ile ilgili kanunlarının yakınlaştırılmasına ilişkin Direktif
 - 852/2004/EC sayılı, Gıda maddelerinin hijyenine ilişkin Tüzük
 - 89/396/EEC sayılı, Gıda maddelerinin parti numaralarına ait işaret veya sembollere ilişkin Direktif
 - 2000/13/EC sayılı, Gıda maddelerinin etiketlenmesi, sunumu ve reklamına ilişkin Direktif
 - 2000/29/EC sayılı, bitki veya bitki ürünlerine zarar veren organizmaların Topluluğa girişi ve Topluluk içinde yayılmasına karşı alınması gereken koruyucu önlemlere ilişkin Direktif
 - 2004/102/EC sayılı, 2000/29/EC sayılı Direktif'i tadil ederek, ahşap ambalaj malzemelerine ilişkin hükümler ekleyen Direktif
 - 2008/753/EC sayılı, "metil bromürü"nü 91/414/EEC sayılı Direktif'in EK 1'ine dahil edilmemesi ve bu maddeyi içeren bitki koruma ürünlerine verilen izinlerin geri çekilmesine ilişkin Karar
 - 91/414/EEC sayılı, bitki koruma ürünlerinin piyasaya sürülmesine ilişkin Direktif
 - 6/2002/EC sayılı, Topluluk tasarımları Tüzüğü
 - 98/71/EC sayılı, tasarımlara yönelik yasal koruma Direktifi
 - 89/108/EEC sayılı, Hızlı dondurulmuş gıda maddelerine ilişkin Direktif
 - 834/2007/EC sayılı, organik üretim ve organik ürünlerin etiketlenmesine ilişkin Tüzük
 - 648/2004/EC sayılı, Deterjanlara ilişkin Tüzük
 - 76/768/EC sayılı, Kosmetik ürünlere ilişkin Direktif
 - 2001/37/EC sayılı, Tütün ürünlerinin imalatı, sunumu ve satışına ilişkin Direktif
 - 2003/641/EC sayılı, Tütün paketlerinde uyarı olarak renkli fotoğraf ya da diğer illüstrasyonların kullanımına ilişkin Karar

TÜRK MEVZUATI

- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, 24 Haziran 2007 tarih ve 26562 sayılı Resmi Gazete
- Ölçü Kapları Olarak Kullanılan Ölçü Şişelerine Dair Yönetmelik, 11 Nisan 2002 tarih ve 24723 sayılı Resmi Gazete
- Hazır Ambalajlı Mamullerin Ağırlık ve Hacim Esasına Göre Net Miktar Tespitine Dair Yönetmelik, 10 Nisan 2002 tarih ve 24722 sayılı Resmi Gazete
- Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında 24 Haziran 1995 tarih ve 554 sayılı KHK
- Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik, 26 Aralık 2008 tarih ve 27092 mükerrer sayılı Resmi Gazete
- 2008/7 sayılı Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemeler Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
- 2005/34 sayılı Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemelerin Bileşenlerinin Migrasyon Testi İçin Temel Kurallar Tebliği
- 2008/8 sayılı Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemelerin Bileşenlerinin Migrasyon Testinde Kullanılan Gıda Benzerleri Listesi Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
- 2002/23 sayılı Türk Gıda Kodeksi Madde ve Malzemelerden Gıda Maddelerine Geçen Vinil Klorür Miktarı Analiz Metodu Tebliği
- 2002/5 sayılı Gıda Maddeleri ile Temas Eden ve Vinil Klorür Monomer İçeren Madde ve Malzemeler Hakkında Tebliğ
- 2006/39 sayılı Madde ve Malzemelerdeki Vinil Klorür Monomer Miktarı Analiz Metodu Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
- 2008/23 sayılı Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Epoksi Türevi Madde Ve Malzemeler Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
- 2009/64 sayılı Türk Gıda Kodeksi Gıda Maddeleri İle Temas Eden Rejenere Selüloz Filmlerden Yapılmış Madde Ve Malzemeler Tebliği

- 2007/30 sayılı Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Seramik Malzemeler Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
- Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik, 27 Ağustos 2004 tarih ve 25566 sayılı Resmi Gazete tarihi
- Gıda ve Gıda ile Temasta Bulunan Madde ve Malzemelerin Piyasa Gözetimi, Kontrolü ve Denetimi ile İşyeri Sorumluluklarına Dair Yönetmelik, 30 Mart 2005 tarih ve 25771 sayılı Resmi Gazete
- 2002/6 sayılı Gıda Maddelerinin Parti Numaralarına Ait İşaretlerin veya Sembollerin Belirlenmesi Hakkında Tebliğ
- Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 6 Ocak 2005 tarih ve 25692 sayılı Resmi Gazete
- 2005/3 sayılı Deterjanların Nitelikleri İle Ambalaj ve Etiketlerine Dair Tebliğ
- Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, 10 Haziran 2005 tarih ve 25841 sayılı Resmi Gazete
- Kozmetik Yönetmeliği, 23 Mayıs 2005 tarih ve 25823 sayılı Resmi Gazete
- 2004/46 sayılı Hızlı Dondurulmuş Gıda Maddeleri Tebliği
- 5996 sayılı, Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, 13 Haziran 2010 tarih ve 27610 sayılı Resmi Gazete
- Ziraî Karantina Yönetmeliği, 10 Şubat 2009 tarih ve 27137 sayılı Resmi Gazete
- Bitki Sağlığı Önlemlerine Yönelik Ahşap Ambalaj Malzemelerinin İşaretlenmesine Dair Yönetmelik, 12 Mayıs 2010 tarih ve 27579 sayılı Resmi Gazete

DIĞER BELGELER

- Ambalaj Sanayicileri Derneği, "Türkiye Ambalaj Sanayii ve Pazarı Raporu", 2010
- Avrupa Komisyonu, "Avrupa Ambalaj Atığı Yönetim Sistemleri", Şubat 2001
- Avrupa Komisyonu, "AB'de Ambalaj Boyutları" Raporu, Eylül 2002
- Avrupa Komisyonu, "Üye Devletlerde Temel Yükümlülükler Uyum Hakkında Rapor", Kasım 2009
- Avrupa Komisyonu, "Yeni Yaklaşım ve Global Yaklaşımaya dayalı direktiflerin uygulanışına ilişkin rehber", Eylül 1999
- Avrupa Komisyonu, "Ahşap Ambalaj Malzemelerine ilişkin AB kurallarına Genel Bakış"
- Avrupa Ambalaj ve Çevre Örgütü (EUROPEN), "Kısaca Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi"
- Avrupa Ambalaj ve Çevre Örgütü (EUROPEN), "Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi: Uygulama ve Etkiler", Mart 2006
- Avrupa Ambalaj ve Çevre Örgütü (EUROPEN), "CEN Ambalaj Standartlarını Anlamak: Bazı Sorular ve Cevaplar", Şubat 2006
- Avrupa Çevre Ajansı (EEA) Raporu 3/2005, "Bazı Ülkelerde Ambalaj Atıkları Yönetim Sistemlerinin Etkinliđi: EEA Pilot Çalışması", 2005
- Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA), "Gıda ile Temas Eden Aktif ve Akıllı Maddelerin Güvenlik Deđerlendirmesinde Dosya Sunumuna İlişkin Rehber", Temmuz 2009
- Arnoud Lust, Ilse Laureysens, Mike Van Acoleyen, ARCADIS, "Üye Devletlerde Temel Yükümlülükler Uyumuna İlişkin Rapor", 9 Kasım 2009
- Aşşyan Başkent, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, AB Uzman Yardımcısı, "Avrupa Birliği Üyeliđi Yolunda Türkiye'de Bitki Sağlığı", AB Uzmanlık Tezi, Ankara 2007
- CEN Bağlı Üyelerinin Üye Ülke Statüsüne Geçişine İlişkin Kılavuz İlkeler, Mart 2002
- İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME), "Ambalaj Ürünleri Sektör Raporu", 2010

- İngiliz Plastik Atık Yönetimi Otoritesi (RECOUP), "Plastik Şişelerin Etiketlemesi ve Geri Dönüşüm için Tasarlanması", Haziran 2002
- İngiltere İşletme ve Düzenleyici Reform Departmanı (BERR), "Ambalaj Düzenlemeleri (Temel Yükümlülükler)", Hükümet Rehberlik Notları, Aralık 2008
- İskoçya Millet Meclisi Çevre, Gıda ve Kırsal İşler Departmanı, "Ambalaj Atıkları Düzenlemesinde Üretici Sorumluluğu" Kullanım Kılavuzu, 2003
- Perchards, "Ambalajlamanın Etkileri: Temel Yükümlülükler", Ekim 2003
- Prof. Dr. Erdem GÖRGÜN, "Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin Uygulama Sorunları ve Çözüm Önerileri Semineri", Ankara, Kasım 2008
- Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa (ADR) Anlaşması
- TÜSİAD, Sanayi Hizmetler ve Tarım Komisyonu, "Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'ne İlişkin TÜSİAD Görüş ve Önerileri", Ocak 2008
- Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR)
- Tehlikeli Malların Demiryolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Düzenlemeler (RID)
- Tehlikeli Malların İç Su Yolları ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADN)

Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul

Avrupa İşletmeler Ağı Avrupa Komisyonu tarafından işletmelere AB mevzuatı, dış ticaret ve teknoloji alanında hizmet vermek üzere kurulan merkezlerden oluşuyor. **45 ülkede, 570 kuruluş** bünyesinde faaliyet gösteren merkezlerde 3000'e yakın uzman; AB mevzuatı, politikaları, hibeleri, kredileri ve ihalelerine ilişkin bilgi sağlıyor, firmalara yeni pazarlar ve ticari işbirliği fırsatları bulmalarına yardımcı oluyor ve yeni teknolojilere ulaşmaları ve kendi teknolojilerini geliştirmeleri konusunda destek veriyor.

İstanbul Sanayi Odası bünyesinde faaliyet gösteren **Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi**, KOSGEB Boğaziçi Hizmet Merkezi, KOSGEB İstanbul Anadolu Yakası Hizmet Merkezi ve Sabancı Üniversitesi ortaklığı ve Trakya Bölgesi'nde bulunan 6 irtibat ofisi ile İstanbul ve Trakya Bölgesi'ndeki firmalara hizmet veriyor.

Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi işletmeleri, AB mevzuatı, mali yardım ve kredileri, AB'ye ihracatta uyulması gereken kurallar ve merkezlerin faaliyet gösterdiği 45 ülkede ortak arayışı konusunda bilgilendirirken, diğer yandan AB'nin AR-GE destekleri, 7. Çerçeve Programı ve teknoloji transferi konularında işletmelere destek sağlıyor.

Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi'nin ücretsiz danışmanlık hizmetlerinden faydalanmak ve etkinliklerinde yer almak için www.aia-istanbul.org adresine üye olabilirsiniz.

6 9 0 4 1 2 4 8 5 7 6 2 4 1 6 9 0 4 1 2 4 8 5

www.aia-istanbul.org

KOSGEB Boğaziçi Hizmet Merkezi
Boğaziçi Üniversitesi Kuzey Kampüsü
B Kapısı - R.Hisarüstü - 34342 İstanbul
T : +90 212 287 45 86
F : +90 212 287 45 93
www.tekmer.boun.edu.tr

**KOSGEB İstanbul Anadolu Yakası
Hizmet Merkezi**
İMES San. Sit. C Blok 308. Sok. No. 46
Y.Dudullu - 34776 İstanbul
T : +90 216 313 10 91
F : +90 216 364 81 54
www.imes.kosgeb.gov.tr

İSTANBUL SANAYİ ODASI
Meşrutiyet Caddesi No. 62
Tepebaşı - 34430 İstanbul
T : +90 212 292 21 57
F : +90 212 293 55 65
www.iso.org.tr

SABANCI ÜNİVERSİTESİ
Orhanlı Tuzla
34956 İstanbul
T : +90 216 483 96 48
F : +90 216 483 91 18
www.sabanciuniv.edu

